

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Bakalářská práce

Ruská menšina v České republice – vývoj prostorového rozmístění

Vypracovala: Kateřina Havlová
Vedoucí práce: Mgr. Michal Vančura Ph.D.

České Budějovice 2018

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Českých Budějovicích dne

Havlová Kateřina

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Michalu Vančurovi, Ph.D. za vedení této práce a za poskytnuté rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat knihovně Českého statistického úřadu za vyhledání a poskytnutí dat k mé bakalářské práci. A v neposlední řadě mé rodině za podporu.

Název bakalářské práce:

Ruská menšina v České republice – vývoj prostorového rozmístění

Abstrakt:

Bakalářská práce se věnuje vývoji rozmístění ruské národnostní menšiny v České republice od roku 1921 do současné doby a také se zaměřuje na koncentrace Rusů v Karlových Varech a Praze. Dále se zaměřuje na rozmístění cizinců z Ruska na území České republiky a na historicko-geografický kontext ruské migrace do České republiky. V neposlední řadě představuje zákonnou legislativu v České republice pro národnostní menšiny a cizince.

Klíčová slova:

ruská národnost, Rusové v České republice, ruští cizinci v České republice, Rusové v Karlových Varech, ruská menšina, prostorové rozmístění ruské národnostní menšiny

Title of Bachelor's Thesis:

Russian minority in the Czech Republic – development of spatial deployment

Abstract:

The bachelor thesis describes the development of the deployment of the Russian national minority in the Czech Republic, particularly in Karlovy Vary and Prague, from 1921 to the present. It also maps foreigners from Russia in the Czech Republic and deals with the historical and geographical context of Russian migration to the Czech Republic. Last but not least, the thesis represents the legal legislation in the Czech Republic for national minorities and foreigners.

Keywords:

Russian nationality, Russians in the Czech Republic, Russian foreigners in the Czech Republic, Russians in Karlovy Vary, Russian minority, spatial deployment of the Russian national minority

Obsah

Obsah	- 6 -
1. Úvod	- 7 -
2. Rozbor literatury	- 8 -
3. Základní pojmy problematiky a současná zákonná legislativa	- 10 -
3.1 Národnostní menšina.....	- 10 -
3.2 Cizinci	- 11 -
4. Metodika	- 12 -
4.1 Kartogramy	- 12 -
4.2 Index změny.....	- 12 -
4.3 Národnost	- 12 -
5. Historicko – geografický kontext ruské migrace	- 19 -
5.1 První etapa 1918-1948.....	- 20 -
5.2 Druhá etapa 1948-1989	- 22 -
5.3 Třetí etapa po roce 1989.....	- 23 -
6. Charakteristika ruské menšiny v České republice	- 23 -
7. Rusové v ČR	- 27 -
7.1 Rusové v Praze	- 29 -
7.2 Rusové v Karlových Varech	- 32 -
8. Analýza prostorového rozmístění ruské národnostní menšiny	- 35 -
9. Analýza prostorového rozmístění cizinců z Ruska	- 49 -
10. Závěr	- 56 -
Použité zdroje	- 58 -
Seznam obrázků	- 61 -
Seznam tabulek	- 62 -
Přílohy	- 63 -

1. Úvod

Tématem bakalářské práce je vývoj prostorového rozmístění ruské národnostní menšiny na území České republiky. Národnostní menšiny a migrace v České republice se stávají v dnešní době velkým fenoménem. Zároveň je problematika obyvatel ruské národnosti v České republice málo prozkoumaná a existují studie a výzkumy, které jsou k dnešnímu dni relativně staré. Ruská národnostní menšina je čtvrtou největší menšinou v České republice a zejména pro svou koncentraci v Kalových Varech je častým diskutovaným tématem.

Bakalářská práce se opírá o historicko-geografický kontext ruské migrace od počátku 20. století až do současnosti. Migrační vlny dle Sládkovo rozdělení jsou děleny do tří vln a to od roku 1918-1948, 1948-1989 a migrační vlna po roce 1989. Poté se práce věnuje charakteristice národnostní menšiny v České republice, dále pak konkrétněji ruské menšině v Praze a v Kalových Varech. Dále je v práci prostor pro upřesnění pojmů národnostní menšina a cizinci a jejich právní normy v České republice. Tato pasáž práce je důležitá pro pochopení celé této problematiky. V metodologické části je popsána sčítací metoda národnosti vždy v jednotlivých letech sčítání lidu, domů a bytů.

Cílem práce je analyzovat časové řady prostorového rozmístění ruské národnosti v okresech ČR za jednotlivá léta sčítání, která proběhla na našem území v letech 1921, 1930, 1950, 1961, 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011. Dalším dílčím cílem mé práce je zmapovat prostorové rozmístění cizinců z Ruska v okresech ČR za roky 2011 a 2016. Třetím dílčím cíle je získat a vyhodnotit data o rozmístění koncentrace národnostní menšiny Rusů za jednotlivé obvody Prahy. Všechna získaná data poslouží jako podklad pro tvorbu map z jednotlivých let sčítání v programu ARC MAP.

Ve své práci jsem si stanovila dvě hypotézy, které se během mé práce potvrdí či vyvrátí.

- 1) Dle Šiškové (2001), která ve své publikaci Menšiny a migranti v České republice rozebírá ruskou menšinu a píše: „Ruská menšina má vysoký vzdělanostní standart a i příznivé finanční a majetkové poměry...“, totéž tvrdí i

Drbohlav ve svém výzkumu, předpokládám tedy, že větší koncentrace ruské menšiny nalezneme ve městech s vyšším počtem obyvatel a vysokou školou nebo univerzitou.

- 2) Dle Drbohlava (2001) ruská menšina shledává jako problémový aspekt jejich života v ČR „postrádání příbuzných“, mohu tedy předpokládat významnou korelaci mezi tradiční, dlouhodobě usazenou ruskou menšinou a nově příchozími cizinci a na přímou vazbu jejich prostorového rozmístění.

2. Rozbor literatury

Problematikou ruské menšiny na území České republiky a nejen tím, se zabývá především Dušan Drbohlav, který působí na Univerzitě Karlově. O ruské menšině se můžeme dočíst v jeho publikaci Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?, která vyšla roku 2010. Roku 1999 profesor Drbohlav provedl výzkum u ruské komunity v České republice. Výzkum, který nesl název Ruská komunita v České republice, proběhl pomocí dotazníkového šetření doplněného o hloubkové rozhovory v říjnu a listopadu roku 1999 v Praze a Karlových Varech. Jeho předmětem zkoumání byla podmíněnost migrace, socioekonomické podmínky života Rusů v České republice, ale i v Rusku. Drbohlav a kolektiv se zabývali též analýzou integrace mezi majoritní skupinu v České republice. Další z publikací můžeme jmenovat odborný článek, který vyšel v časopisu Geografie roku 2011 Imigrace a integrace cizinců v Česku: Několik zastavení na cestě země v její migrační proměně v její migrační proměně z Davida na téměř Goliáše.

Mezi další významné autory ze stejného pracoviště patří Karel Sládek a jeho publikace Ruská diaspora v České republice, sociální, politická a religiozní variabilita ruské migrace, kterou vydal roku 2010 a Ruská menšina a česká společnost, východiska transkulturní komunikace.

Za zmínku stojí publikace od Anastazie Kopřivové Střediska ruského emigrantského života v Praze: (1921-1952) a článek Osudy ruské emigrace v ČSR po r. 1945. Kopřivová rozebírá život ruské komunity v Praze ve zmíněných letech. Dalším výzkumem ruské komunity byl výzkum Natalji Volkové z roku 2009

Identita ruské komunity na území ČR a podíl její kulturní elity na sebeuvědomění Rusů. Autorka se zaměřila na široké spektrum respondentů. Další publikací o ruské menšině, kterou můžeme jmenovat, je *Menšiny a migranti v České republice, my a oni v multikulturní společnosti 21. století* od Tatjany Šiškové, která publikaci vydala roku 2001. Šišková se zaměřuje v rámci ruské menšiny především na asimilaci ruské menšiny a její oblíbenosti u české populace. V odborném geografickém článku *Cizinecké komunity a městský prostor v České republice*, který vyšel v časopisu *Sociologický časopis*, se Zdeněk Uherek také věnuje ruské menšině. Ruským studentům na vysokých školách v České republice se věnovala Liudmila Kopecká, která vydala článek s názvem *Ruští studenti na vysokých školách*. Národnostní strukturou jako takovou se zabýval doktor Imrich Vašečka ve své práci *Obyvatelstvo ČR podle národnosti a státního občanství v letech 1921 – 2011*. O cizincích z Ruské federace, a nejen o nich, píše Tereza Krausová ve svém článku *Cizinci v České republice*, který vyšel v časopisu *Demografie* roku 2013. Dalším velice zajímavým článkem je *Ruská národnostní menšina v Čechách* od Pipkové a Salačové z roku 2013. Dále bych zmínila publikaci, která byl spolufinancován z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí. Autorkami jsou Vavrečková a Dobiášová. Publikace se jmenuje *Začlenění ruské komunity do většinové společnosti*. Cílem této práce bylo zjistit charakteristické rysy ruské komunity a tím rozšířit poměrně nízkou úroveň poznání o této cizinecké komunitě, která žije na území České republiky.

Dále se touto problematikou zabývají i jiná pracoviště např. Univerzita Karlova a to konkrétněji práce od Ignatyeva *Ruští imigranti v Praze: koncentrace, integrace, soužití*, od Rešetarové *Festivity ruských migrantů v Karlových Varech*, dále od Klsáka práce s názvem *Etnická rezidenční diferenciacie Karlových Varů: cizinci a lázeňské centrum*. Mezi další pracoviště zabývající se ruskou menšinou na území České republiky je Univerzita Hradec Králové, konkrétněji bakalářská práce od Ontlové *Ruská menšina v České republice*, od Findejsové *Spolky a organizace sdružující ruskou menšinu na území České republiky*.

Za zmínku stojí také zpravodajský článek od Bočka s názvem *Rusové v Česku: kdo jsou, kde žijí, co studují?*, který vydal roku 2017. Rozebírá Rusy v České republice ve všech sférách.

Musím podotknout, že není mnoho odborné literatury, která by se zabývala ruskou menšinou v České republice, co se týče prostorového rozmístění, koncentrací atd. Spíše se publikace, články, odborné či výzkumné práce soustředí na ruskou menšinu jako na sociologický problém, konkrétněji její asimilaci mezi českou majoritu, charakter menšiny atd.

3. Základní pojmy problematiky a současná zákonná legislativa

Pro správné pochopení je nutné si vyjasnit problematiku národnostních menšin a cizinců na území České republiky. Mnohdy jsou tyto pojmy zaměňovány a vznikají nejasnosti. Soužití s lidmi jiné národnosti nebo kultury je mnohdy vnímáno jako problematické. Neznalost a předsudky české populace toto mínění jen prohlubují a vznikají tak mezi majoritní a minoritní skupinou obyvatel velké bariéry. Česká populace se obává komunikace a vznikají zbytečná nedorozumění a konflikty mezi těmito skupinami. (Marádová 2006)

3.1 Národnostní menšina

Definici pojmu národnostní menšina řadíme k těm nejsložitějším otázkám právní ochrany menšin vůbec. Neexistuje mezinárodní pojetí tohoto pojmu. (Petráš a kol. 2009) Zjišťování národnosti je předmětem a součástí Sčítání lidu, domů a bytů, které u nás v České republice zajišťuje Český statistický úřad. Během historie se měnila váha a způsob zjišťování, definice, metodika a rovněž i význam zjištěných údajů. Pro utváření sociální politiky států je nezbytné mít tyto znalosti o národnostním složení obyvatelstva. Dále je znalost také důležitá pro uznávání národnostních menšin žijících na našem území České republiky.

Naše ústava České republiky definuje a rozlišuje menšiny etnické a menšiny národnostní. Rozdíl mezi těmito pojmy je dán především tím, že k národnostní menšině se jedinec hlásí svou svobodnou volbou. Zatímco k etnické menšině se člověk řadí kritérii, které sám splňuje a neovlivní je. Příkladem může být barva pleti. (Petráš a kol. 2009)

Zákon č. 273/2001 Sb. říká: „Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od

ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo“ a dále „Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti. “

Národnostní menšiny mají v České republice své zastoupení a to Radu pro národnostní menšiny. Rada slouží jako poradní orgán vlády ČR a zřízena byla ve smyslu paragrafu 6 zákona č. 273/2001 Sb. o právech příslušníků národnostních menšin. Rada národnostních menšin má dva místopředsedy a třicet členů, které jmenuje vláda usnesením. Členy jsou zástupci následujících orgánů: ministerstva financí, ministerstva kultury, ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ministerstva práce a sociálních věcí, ministerstva vnitra, ministerstva spravedlnosti a ministerstva zahraničních věcí. Dále zástupci kancléře prezidenta republiky, veřejného ochránce práv a zmocněnce vlády pro lidská práva. Pro úplnost členů Rady tvoří zástupci čtrnácti největších národnostních menšin v České republice. (Vláda České republiky 2018)

3.2 Cizinci

Dle statistického úřadu: „a zákona 326/1999 sb. cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Dne 1. 1. 2014 vstoupil v platnost nový zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky. Tento zákon přinesl řadu změn. Jednou z nejzásadnějších změn je, že nová právní úprava v plné míře umožňuje existenci dvojího státního občanství. Další významnou změnou je umožnění získání státního občanství ČR pro cizince druhé generace žijící v ČR tzv. prohlášením, kdy po splnění zákonných podmínek má cizinec na nabytí státního občanství České republiky právní nárok.“ (Cizinci v České republice 2016, str. 21)

Rozeznáváme dva typy cizinců na našem území. A to cizince ze zemí EU a Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska a cizince pocházející mimo zemí EU, zkráceně „občané třetích zemí“. Dále můžeme rozlišovat cizince dle délky pobytu v České republice. Krátkodobé pobyty jsou do 90 dnů, dlouhodobé pobyty jsou nad 90 dní, trvalé pobyty získávají cizinci standardně po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu na území ČR. Průkaz o povolení k pobytu je vydáván na 10 let, kdy je možnost několikrát průkaz prodloužit. Další specifickou skupinou jsou cizinci s uděleným azylem, který právy a povinnostmi odpovídá povolení k trvalému pobytu. Žádost o azyl podávají osoby, které hledají ochranu před pronásledováním nebo hrozící vážnou újmu. O mezinárodní ochranu mohou žádat všichni cizinci včetně občanů EU. (Cizinci v České republice 2016)

4. Metodika

4.1 Kartogramy

Výpočty jednotlivých dat se počítaly jako počet Rusů v jednotlivých okresech, děleno celkovým počtem obyvatel v daném okrese. Poté se výsledky vynásobily 1000, abychom dostaly vhodná data na tvorbu kartogramů, tedy data relativní. Výsledkem je vždy počet Rusů na 1000 obyvatel v daném okrese. Data poskytl Český statistický úřad.

4.2 Index změny

Index změny pro rozmístění cizinců - Rusů v jednotlivých okresech ČR k roku 2011 a k roku 2016 se počítal jako počet Rusů cizinců za rok 2016 děleno počtem cizinců Rusů za rok 2011. Výsledky změny vycházejí v procentech. Zdrojem dat je opět Český statistický úřad.

4.3 Národnost

Stěžejním pro mou bakalářskou práci, ve které jsem se zajímala o četnost ruské národnosti mezi československou a později českou populací, byla jednotlivá sčítací období a finální svazky s daty sčítání lidu a bytů. Způsob zjišťování,

definice i metodika se v průběhu desetiletí měnily a rovněž význam zjištěných údajů měl v různých obdobích naší historie různou váhu. Do roku 1880 se národnost obyvatel v monarchii nezjišťovala. Až později před prvním novodobým sčítáním probíhalo zjišťování národnosti v Rakousku Uhersku. V Rakousku zjišťovali národnosti nepřímo, a to pomocí jazyka obcovacího, tzn. jakým jazykem se jedinec dorozumívá. V Uhrách a v Prusku se zjišťovala národnost pomocí jazyka mateřského. Tudíž národnost byla dosti neobjektivní a dost často obtížně zjišťovatelná.

Tab. 1 Počty ruské národnostní menšiny a obyvatel ČR od roku 1921-2011

Rok	Počet Rusů	Počet obyvatel ČR
1921	3326	10005734
1930	11168	10516303
1950	15588	7951608
1961	19549	9571540
1970	16412	9807697
1980	15024	10190926
1991	5062	10302215
2001	12369	10230060
2011	17872	11451860

zdroj: data - ČSÚ, zpracování vlastní

Sčítání lidu republiky Československé v roce 1921

Prvním sčítacím obdobím v Československu byl rok 1921. Tradičně z předešlých dob Rakouska Uherska se měl census konat v roce 1920, ale pro nedostatečnou přípravu a dokončování úplnosti hranic nového státu se konal až o rok později. Při prvním samostatném sčítání roku 1921 byly údaje o národnosti považovány za významný informační výstup po vzniku samostatného Československa. Národnost se už nezjišťovala způsobem jako v předchozích letech, ale přímým svobodným přiznáním jedince. Těm, co se hlásili k dvěma národnostem, byla připisována národnost dle mateřského jazyka. Dle paragrafu 8 návodu přiloženému ke sčítacímu archu bylo nepřipustné, aby se místo národnosti vyznačovala příslušnost k určitému území. Národnost byla zjišťována u všeho obyvatelstva bez rozdílu

jeho státní příslušnosti. U nedospělého obyvatelstva (osoby mladších 14 let) byla národnost připisována dle rodičů popřípadě, ke které by se přihlásili, pokud by byli ještě naživu. Výsledkem jsou data v tabulce číslo 1 za župy, které byly zřízeny 29. 2. 1920. ČSR čítala 21 žup, z toho 9 v Čechách, 5 na Moravě a 1 ve Slezsku. V ČSR o roku 1921 bylo 461 849 obyvatel, kteří se přihlásili k ruské národnosti. Z tohoto počtu Česko, Moravu a Slezsko obývalo pouze 3 321 Rusů. V těchto statistikách musíme brát v úvahu, že v minulosti se mezi ruskou národnost řadila i velkoruská, ukrajinská a karpatoruská národnost. (SL 1921)

Sčítání lidu republiky Československé v roce 1930

Druhé sčítání lidu, které proběhlo v roce 1930, se národnost na rozdíl od roku přechozího, zjišťovala odlišně. Pojem národnost byl definován jiným způsobem: „Národnost se zapisuje zpravidla podle mateřského jazyka. Jinou národnost, než pro kterou svědčí mateřský jazyk, lze zapsati jen tehdy, jestliže sčítaná osoba nemluví mateřským jazykem ani ve své domácnosti, ani ve své rodině a ovládá úplně řeč oné národnosti. Zapsati se smí pouze jedna národnost.“ (SL 1930) Toto sčítání klade větší důraz na mateřskou řeč a zjišťuje se tedy nepřímou. Navíc obsahuje normu o přenárodnění. V letech 1920 -1930 vzrostla ruská národnost o 19 %. V Čechách, Moravě a Slezsku bylo 11 174 Rusů a v celé ČSR dle sčítání 549 169 Rusů. Tehdy se k Rusům čítali i Ukrajinci. Sčítání bylo prováděno na úrovni tehdejších politických okresů. Na obrázku číslo 3 lze vidět, jak vypadal tehdejší sčítací arch ze Sčítání lidu z roku 1930.

Tab. 2 Pět politických okresů s nejvyšší koncentrací Rusů k roku 1930

Politický okres	Počet Rusů	Počet obyvatel	Počet Rusů na 1000 obyvatel
Nové Město na Moravě	963	54487	17,67
Chotěboř	549	42078	13,05
Litomyšl	352	46509	7,57
Olomouc-město	304	65491	4,64
Hranice	243	60997	3,98

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

U větších obcí a měst } ulice nebo náměstí _____
 číslo orientační (v ulici, na náměstí) _____
 Jméno majitele bytu¹⁾ (název ústavu) _____
 Číslo bytu _____

arch.*)

Státní příslušnost, u čl. státních příslušníků mimo to též domovská příslušnost (otec, soudní okres, země)	Národnost (mateřský jazyk) (viz návod § 5.)	Věkové vyznání (církvní příslušnost nebo bez vyznání) (viz návod § 6.)	Znalost čtení a psaní jen u osob starších 6ti let: zdali umí čísti i psáti, nebo jen čísti, nebo neumí ani čísti ani psáti	Povolání			Zdali je sčítaný v obci přítomen trvale nebo jen dočasně	Jestliže dočasně, necht uveďte své řádné bydliště a) obec b) soud. okres c) země	Tělesné vady zdali sčítaný je slepý na obě oči, hluchý, němý, hluchoněmý či nemá ruku nebo nohu	Poznám
				druh povolání a) hlavní povolání b) vedlejší povolání c) ev. další vedlejší povolání (viz návod § 7.)	postavení v povolání a) hlavním b) vedlejším c) ev. dalším vedlejším	bližší označení závodu a místo závodu (podniku, úřadu), v němž se vykonává hlavní povolání (viz návod § 9.)				
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
z 1. na 2. prosinec 1930 (viz Poučení a návod).										
				a) _____ b) _____ c) _____	a) _____ b) _____ c) _____			a) _____ b) _____ c) _____		
z 1. na 2. prosinec 1930 dočasně nepřítomní (viz Poučení a návod).										
				a) _____ b) _____ c) _____	a) _____ b) _____ c) _____			X		

Prozkoumal a za správnost a úplnost jest odpověden

V _____ dne _____ 1930. _____
 sčítací komisař

Obr. 1 Sčítací arch z roku 1930, zdroj: SL 1930

Rok 1940

V dalším intervalu 10 let se census neuskutečnil, protože tehdejší politicko-hospodářská situace v roce 1940 nebyla příznivá a finanční náklady na census byly velice vysoké. Také existovaly nejasnosti ohledně definování státní příslušnosti a mateřského jazyka. Zájem o census měl především úřad Říšského Protektora pro Čechy a Moravu. Úřadem protektora bylo nařízeno připravit tzv. Malé sčítání lidu, které se mělo uskutečnit v roce 1942, ale k tomu také nedošlo. (Berrová 2007)

Sčítání lidu, soupis domů a bytů v Československé republice v roce 1950

V roce 1950 se census nazýval Národnostní sčítání 1950 a opět se národnost definovala jinak než v předchozích letech. Národnost byla brána jako příslušnost k národu, s jehož kulturním a pracovním společenstvím je sčítaná osoba vnitřně spjata a k němuž se hlásí. Nebylo možné zapsat více než jednu národnost. Osoby dospělé a osoby nenáležící k majiteli bytu hlásily národnost samy za sebe a osoby

nedospělé a nepřičetné hlásily jejich zákonní zástupci. Národnost byla tedy čistě jejich subjektivním názorem. Poválečné výsledky Sčítání lidu a soupis domů a bytů byla nejdříve neveřejná s omezeným počtem výtisků a až v roce 1962 byla data uvolněna pro veřejnost. K roku 1950 na území současné České republiky pobývalo 15 588 Rusů a v celém Československu 67 615 obyvatel ruské národnosti. Do ruskojazyčné národnosti byli započítáváni i Ukrajinci. (SLSDB 1950)

Tab. 3 Pět politických okresů s nejvyšší koncentrací Rusů k roku 1950

Politický okres	Počet Rusů	Počet obyvatel	Počet Rusů na 1000 obyvatel
Bruntál	430	27461	15,66
Tachov	252	17504	14,40
Frýdlant	202	23633	8,55
Litvínov	267	38627	6,91
Jáchymov	227	30164	7,53

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Sčítání lidu, domů a bytů v Československé socialistické republice v roce 1961

Sčítání v roce 1961 bylo poprvé zpracováno za bydlící obyvatelstvo a ne jako v předchozích letech (1921 – 1950) za obyvatelstvo přítomné. Definice národnosti byla shodná s rokem 1950. Na území Čech, Moravy a Slezska se nacházelo 19 549 osob s ruskou národností. V celé ČSSR jich bylo 54 984. Jako u předchozích sčítání musíme brát v úvahu to, že k ruské národnosti se počítala i ukrajinská národnost a proto sčítání nebylo úplně přesné. Census probíhal za jednotlivé okresy ČSSR.

Tab. 4 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů k roku 1961

Politický okres	Počet Rusů	Počet obyvatel	Počet Rusů na 1000 obyvatel
Tachov	382	42450	9,00
Karlovy Vary	774	122485	6,32
Chomutov	597	93967	6,35
Cheb	449	76317	5,88
Most	660	112818	5,85

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Sčítání lidu, domů a bytů v Československé socialistické republice v roce 1970

V roce 1970, 1980, 1991, 2001, 2011 se národnost definovala jako příslušnost k národu nebo k národnosti, přičemž bylo ponecháno každému, aby národnost zapsal podle svého vnitřního přesvědčení. V letech 1970 a 1980 bylo možné si vybrat národnost pouze z nabídnutých možností. Národnosti jako moravská, slezská, romská nebyly nabízeny. (Vašečka 2014) Porovnáme-li data za rok 1961 a 1970 zjistíme, že ruská národností menšina má sestupný vývojový trend. Zaznamenáváme 20 % pokles ruské národnosti. Na území současné České republiky rok 1970 čítal 16 412 Rusů, s tímto počtem představuje ruská národnost cca 0,2 % obyvatelstva ČR. V kraji Severočeském nalezneme více než jednu čtvrtinu veškeré ruské národnosti. Konkrétněji v okrese Karlovy Vary, Liberec, Most, Chomutov, Děčín a Teplice. Dále už jen větší koncentrace v Praze a v Brně. V tomto sčítacím roce se k národnosti ruské čítala i národnost ukrajinská. Opět jsou k dispozici data za okresy ČSR.

Tab. 5 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů k roku 1970

Politický okres	Počet Rusů	Počet obyvatel	Počet Rusů na 1000 obyvatel
Chomutov	574	103735	5,53
Tachov	250	45589	5,48
Most	585	117189	4,99
Karlovy Vary	604	125623	4,81
Cheb	385	82198	4,68

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Sčítání lidu, domů a bytů v Československé socialistické republice v roce 1980

V roce 1980 byla příslušnost k národnosti zjišťována obdobně jako v předchozích sčítání a to deklaratorně. Každý občas měl možnost se přihlásit k národnosti dle vlastního přesvědčení na základě svobodného rozhodnutí. Národnost zapsaná ve sčítacím archu nemusela být totožná s úředním zápisem národnosti v občanském průkazu. Národnost dětí do 15 let se odvíjela od dohody rodičů, respektive dohody podle rodičů národnosti jednoho z nich. Národnostní složení obyvatelstva se od minulých let nijak výrazně nezměnil. Pouze počty ruské národností menšiny opět zaznamenaly od roku 1970 do roku 1980 pokles o 6,6 %. Počet ruské národnosti

menšiny byl sečten na 15 322 obyvatel. I v tomto roce se národnost ruská sčítala dohromady s národností ukrajinskou.

Tab. 6 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů 1980

Politický okres	Počet Rusů	Počet obyvatel	Počet Rusů na 1000 obyvatel
Chomutov	581	118043	4,92
Tachov	236	48836	4,83
Karlovy Vary	557	129201	4,31
Most	506	117297	4,31
Cheb	329	87350	3,77

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Sčítání lidu, domů a bytů v České republice v roce 1991, 2001, 2011

Při sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991, 2001 a 2011 se vedle národnosti zjišťoval i mateřský jazyk, který vypovídá o etnické struktuře obyvatelstva. Míra etnické stability vypovídá o tom, jak velká četnost shody je mezi národností a mateřským jazykem. V těchto letech, kdy probíhaly censy, se k národnosti ruské již národnost ukrajinská nepřipočítávala. V roce 1991 se na území České republiky pohybovalo 5 062 Rusů a znamenal to pokles o 10 000 obyvatel ruské národnosti. (ČSÚ 2014) Sčítání z roku 1991 mělo výjimečné postavení, spíše z dlouhodobého hlediska. Nikoliv však změnou trendů a objektivních demografických faktorů, ale spíše společenskou a politickou atmosférou, ve které sčítání probíhalo a ovlivnilo svým způsobem i údaje za národnost. První sčítání po revoluci roku 1989 dalo možnost občanům svobodně vyjádřit své postoje po dlouhých letech žití v nesvobodném komunistickém režimu. V dalším sčítání, které proběhlo roku 2001, bylo na území České republiky 12 369 Rusů. V roce 2011 již 17 872.

Tab. 7 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů 1991

Politický okres	Počet Rusů	Počet obyvatel	Počet Rusů na 1000 obyvatel
Karlovy Vary	192	122430	1,57
Praha	1302	1214174	1,07
Kladno	134	149407	0,90
Chomutov	122	124081	0,98
Pardubice	143	163121	0,88

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Tab. 8 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů 2001

Politický okres	Počet Rusů	Počet obyvatel	Počet Rusů na 1000 obyvatel
Praha	5301	1169106	4,53
Karlovy Vary	370	121998	3,03
Teplice	380	126098	3,01
Praha-západ	194	83089	2,33
Ústí nad Labem	300	117780	2,55

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Tab. 9 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů 2011

Politický okres	Počet Rusů	Počet obyvatel	Počet Rusů na 1000 obyvatel
Praha	9413	1268796	7,42
Karlovy Vary	826	115446	7,15
Teplice	634	125498	5,05
Praha-západ	773	131231	5,89
Praha-východ	476	157146	3,03

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

5. Historicko – geografický kontext ruské migrace

V migrování ruské populace lze vidět několik faktorů a motivací, které migrování podnítily. Lze říci, že se může jednat buďto o emigraci nucenou (zapříčiněná politickou či ekonomickou nestabilitou, popřípadě přírodní katastrofou) nebo dobrovolnou (pracovní, řetězovou, neimigrační a inovační). Dále je pak také velmi důležité podchytit období a kontext dané migrace. Pokud se zaměříme konkrétně na ruskou migraci, tak tyto migrační vlny můžeme pozorovat již od roku 1918. Tudíž se nejedná o fenomén současnosti, ale již o dlouhodobý proces. Od počátků migrace do dnes se počty migrantů neustále mění. Dle Sládka rozdělujeme ruskou migraci do tří etap. První etapa probíhala od roku 1918 do roku 1948, druhá etapa od roku 1948 do roku 1989 a třetí etapou je migrace po roce 1989.

5.1 První etapa 1918-1948

Na přelomu 20. – 21. století propukla krize sociální sféry a nastartovala migraci rusů do bývalého Československa. Tato krize s sebou nesla celý komplex problémů, projevující se jako velká motivace k odchodu z Ruska. Jednalo se o nezaměstnanost, snižující se kvalitu života, rostoucí chudobu, nedostupnost lékařské péče, zhoršující se dostupnost a kvalita vzdělání a hrozba technologických a ekologických katastrof. (Drbohlav a kol. 1999) První vlna do právě vzniklého Československa, byla vlna nucené či nedobrovolné migrace. Vše zapříčinila občanská válka, bolševický puč a netolerantní ideologický režim. (Sládek 2010) Po skončení občanské války někdy kolem roku 1921 začaly masové odchody obyvatelstva. Vlast opouštěli představitelé šlechty, důstojníci s rodinami, lidé ohrožení režimem, statkáři, studenti, inženýři duchovní atd. Během těchto odchodů odešlo přes milión obyvatel. (Putna 1993)

Tehdejší prvorepubliková vláda, v čele s Tomášem Masarykem a Karlem Kramářem, podporovala ruskou emigraci tzv. Ruskými pomocnými akcemi. Tyto akce byly vytvořeny speciálně pro všechny národy uprchlé po bolševickém puči na Rusi. Prvotně tyto akce byly pomocí pro hladovějící Rusko, ale později tuto pomoc využívali studenti, kterým byla nabídnuta univerzitní vzdělání, dále vědcům, profesorům a technikům, kterým chtěli pomoci se rozvíjet v daném oboru. Dle Sládka se později Praha přezdívala „ruský Oxford“. Ruská inteligence se i přes pomoc musela vypořádat s finančními těžkostmi a nejistotami. Jen zlomek z nich si díky vazbám na bohaté ruské podnikatele a šlechtice mohli dovolit přijatelný byt v Praze. Proto pro mnohé z nich bylo jedinou volbou bydlení na okraji Prahy, konkrétněji ve svobodárně v Libni. Svobodárna byla velká budova, která ubytovávala dělníky z továren v okolí. (Sládek 2010) Další místo, které stát zajistil pro emigranty z Ruska, byl o chudobinec u sv. Bartoloměje na Praze 2. Tyto dvě ubytovací zařízení zajistili 800-850 míst a sloužila k ubytování pro první tři roky pobytu v České republice. Jelikož se příliv Rusů několikanásobně zvýšil, než se očekávalo, bylo nutné vyhledat další lokality k bydlení. (Kopřivová 2001)

Centrem všeho dění a velice významné místo pro Ruské přistěhovalce se tehdy stala Praha 6. V Bubenči byl postaven tzv. „Profesorský dům“. Tato oblast se tak stala centrem ruské vzdělanosti a místem, kde se ruská populace střetávala. (Sládek 2010) Ruská inteligence si vybírala nejen Prahu, ale i další města, kde se nacházely střední a vysoké školy. Například Příbram, kde se nacházela Vysoká škola báňská s velmi početnou skupinou ruských, ale i ukrajinských profesorů a studentů. V Plzni se zase skupina ruských inženýrů a odborníků koncentrovala ve spojitosti se závodem Škoda. V letech 1922 -1935 se nacházelo v Moravské Třebové ruské internátní reálné gymnázium. Dalšími oblíbenými městy ruské populace bylo Brno, Bratislava a Poděbrady. Ruská menšina si oblíbila místa, která se rozprostírala v blízkosti železničních tratí a tím se rychle a spolehlivě spojovala s hlavním městem Praha. K těmto střediskům života emigrantů byla ve 20. - 30. letech 20. století například Malá a Velká Chuchle, Zbraslav, Radotín, Všenory, Dobřichovice, Černošice, Suchdol, Roztoky, Počernice, Běchovice, Chvaly, Uhřetěves a Říčany. (Kopřivová 2013) Československá vláda se snažila tvořit dobré podmínky pro emigranty z řad intelektuálů, pro které byl rozvoj jejich kariéry v Rusku velice těžký, spíše nemožný. I přesto se mnoho emigrantům zdál systém československých univerzit zaostalý. (Sládek 2010)

Rusové, kteří obývali území Československa, neplánovali a ani se neučili český jazyk, žili tzv. na „kufrech“ a doufali v návrat do své rodné země. Své žití v Československu považovali pouze za dočasné. Studenti pocházející z Ruska, kteří studovali na českých vysokých školách, naopak český jazyk zvládali velice slušně a tak tomu bylo i u jejich dětí, kteří se v Československu narodily. (Kopřivová 2013) Sídlo studentského života se tehdy stal Albertov. (Kopřivová 2001)

Ve třicátých letech bylo v Praze cca 5000 osob z toho 3455 oficiálně potvrzených. Přes 2000 Rusů uvedlo, že ke svému zaměstnání potřebují vysokoškolské nebo středoškolské vzdělání. Z toho vyplývá, že finance, které město vynaložilo na vzdělávání Rusů, nebyly zbytečné. V té době bylo v Praze 493 úředníků, 475 inženýrů, 212 umělců, 147 vědců, 117 učitelů, 112 lékařů, 69 právníků a 580 studentů gymnázia nebo vysoké školy. Dělníků, kteří neměli žádné kvalifikování, bylo pouze 323, různých řemeslníků 232 a celkem dost řidičů a autodopravců.

Nejvíce zastoupená zaměstnání u žen – švadleny, vyšivačky, šatnářky, masérky, ošetřovatelky a pokladní. (Kopřivová 2001)

Po druhé světové válce došlo k opětovné nucené dokonce i násilné migraci. Inovační migrace je pojem, který vystihuje migraci za účelem získat lepší životní podmínky, kariéru a lepší finanční zabezpečení. (Sládek 2010)

Závěrem nutno konstatovat, že i v současné době na území České republiky stále žijí potomci z této první vlny emigrace, které můžeme již po tolikaletém pobytu v ČR označit za více Čechy než Rusy. (Pešková 2006)

5.2 Druhá etapa 1948-1989

Začátek století byl pro ruské imigranty pozitivní, avšak druhá polovina století už tolik vstřícná k ruské migraci nebyla. Přítomnost ruských migrantů v tomto období v Československu je velmi diskutabilní. Bezesporu nejvíce tato negativní mínění podmínily události spojené s rokem 1968. V tomto roce na území tehdejšího Československa vtrhla sovětská vojska a okupovala ho až do roku 1989. Od této doby se v české populaci drží stále nedůvěra a mnohdy i nenávisť k Rusům.

Důležitým faktem je to, že v letech 1968-1989 obývalo Československo 73 500 ruských vojáků a přibližně 40 000 jejich rodinných příslušníků. O každodenním životě a rozmístění těchto vojsk neexistují spolehlivé prameny, které by nám život ruských vojáků blíže přiblížily. Dle Vavroušky vzpomínají na pobyt v Československu s nadsázkou jako na dovolenou. V Rusku není tato invaze vnímána jako proces, který zničil svobodu, naděje a plány naší země, nýbrž jako vojenská operace něco jako bratrská pomoc. (Vavrouška 2009) Odsuny vojsk a jejich rodinných příslušníků probíhaly v létě roku 1991. Z ruských vojáků a jejich rodinných příslušníků nikdo nezůstal na území našeho státu. (Pešková 2006)

Druhou etapou byla tedy převážně pracovní migrace, která ovšem měla ideologický podtext. Dalším hlavním důvodem migrace byly smíšené sňatky s občanem/občankou z Československa. Mluvíme tedy o dobrovolné migraci - přistěhovalectví po uzavření sňatku.

Tito rusové jsou z velké míry plně integrováni do majoritní skupiny lidí, avšak hodně názorově odlišní na pohled bývalého Sovětského svazu, současného Ruska a minulého režimu. (Sládek 2010)

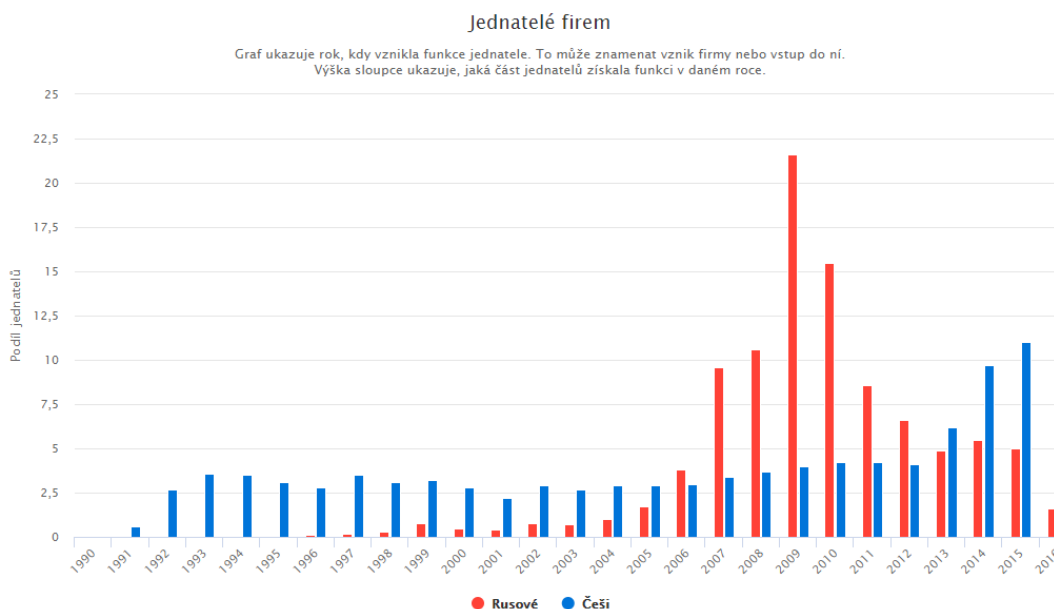
5.3 Třetí etapa po roce 1989

Třetí etapou se Československo postupem času stalo ze země emigrační, zemí imigrační. Po roce 1989 vše vedlo ke značnému a svobodnému posunu obyvatelstva přes hranice. Po rozpadu SSSR nastala v Rusku změna jak sociální, politická tak i ekonomická. V Rusku panovala vláda Jelcina a s ním přišla i možnost svobodné migrace. Porevoluční migrace do Československa je vnímána jako pracovní či ekonomická. Důvodem migrace byl také fakt, že se migranti nemohli realizovat v rámci své profese většinou z důvodu politické diskriminace nebo osobní bezpečnosti. Po roce 1989 se začaly i obnovovat spolky a podobné činnosti, které měli spolčovat Rusy. Dle Sládka se z migrace začal stávat dobrý byznys, za kterým stály agentury, které pomáhaly vyřizovat veškeré papírování a dokumenty týkající se odchodu z Ruska. Vyšší nárůst zaznamenala Česká republika po roce 1995, kdy ČR zrušila povinná víza s Ruskou federací. (Pešková 2006) Výraznou ruskou komunitu tehdejší doby jsme mohli nalézt na Praze 7, kde byli především ruští diplomaté, pracovníci ambasády a jejich celé rodiny. (Sládek 2010)

6. Charakteristika ruské menšiny v České republice

V České Republice je národností struktura velice pestrá. Podle sčítání Českého statistického úřadu (ČSÚ) v roce 2017 bylo v České republice 35 759 cizinců z Ruska. A jsou tak po Ukrajincích, Slovácích a Vietnamcích čtvrtou nejpočetnější menšinou žijící v ČR. (ČSÚ 2017). Klesají však počty osob, které zde pobývají pouze přechodně. Novým trendem posledních let je trvalý pobyt. (Cizinci v ČR 2017) Ze statistických tabulek lze říci, že ruské menšiny vyhledávají větší města s vyšším počtem obyvatel, příkladem může být Praha, Brno, Karlovy Vary. Trendem současnosti se stává město Teplice nebo Mariánské lázně. Ruští migranti to mají blízko do Německa, ale stále mohou žít v podobném kulturním prostředí. (ČSÚ 2017) Zaměřují se na lukrativnější obvody českých měst. Drbohlav a Sládek

se shodují, že se zkoumanou ruskou menšinou se pracovalo velice obtížně. Zkoumané vzorky ruské komunity vykazovaly vysokou míru uzavřenosti a izolovanosti s majoritní skupinou obyvatel. (Sládek 2010) Jednotlivé paralelní ruské menšiny jsou ostražitě i samy před sebou a nedůvěřují si, ačkoliv sdílejí stejné národní vědomí. (Bittnerová, Moravcová 2005) Příkladem může být prvorepubliková emigrace, která se odmítá ztotožňovat s imigranty, kteří přišli až po zániku SSSR. (Sládek 2010) U ruských imigrantů, kteří do ČR přišli v posledních dvaceti letech, nelze hovořit o asimilaci, ale spíše o segregaci od majoritní skupiny. Tento fakt můžeme pozorovat jak ve sféře ekonomické, sociální tak i prostorové. Dle Drbohlava tomuto jevu napomáhá to, že ruští přistěhovalci přicházejí již slušně ekonomicky zajištěni, s určitým kapitálem a rozhodně nemají problém zajistit svou rodinu. Nejvíce aktivní je ruská menšina ve sféře podnikání. (Drbohlav a kol. 1999) Rusové jsou hned po Čechách nejčastějšími vlastníky českých firem; ruský původ se dá vystopovat v základním kapitálu přes šestnáct tisíc tuzemských společností. Z 35 tisíců Rusů zaznamenává český obchodní rejstřík 31 tisíc ruských jednatelů firem. Z obrázku číslo 1 můžeme vyčíst enormně vysoký podíl podnikatelů mezi Rusy. Většinou jednatelem firmy se dotyčný stal zároveň s jejím založením a to během roku 2008-2009.

Obr. 2 Podíl jednatelů firem za období 1990 – 2016, zdroj: Boček 2017

Pravděpodobný nárůst za zmiňované roky náleží zpřísnění pravidel pro prodlužování pobytu. Snazší bylo si vízum prodloužit za účelem podnikání než zaměstnání. Také přes družstva se v té době snáze zaměstnávalo. Tímto způsobem bychom mohli vysvětlit prudký nárůst kolem roku 2009. Do tohoto roku nemohli cizinci jako právnické osoby kupovat nemovitosti a častokrát to řešili založením nové firmy. Rusové jsou málokdy zaměstnaní, spíše převládá způsob obživy vlastním podnikáním. Dalším faktorem ovlivňující zvýšení křivky na Obr. 1 je vstup České republiky do schengenského prostoru. České firmy měly rázem díky pravidlům pro volný pohyb zboží a služeb lepší přístup na západoevropské trhy. Z toho vyplývá, že nečleněním unie se vyplatilo budovat pobočky exportních firem i v České republice. Pro Českou republiku může velké množství ruských firem představovat i nebezpečí. Opakovaně se ruské firmy objevují ve výroční zprávě české kontrarozvědky. V roce 2015 zaznamenala BIS opakované porušování zákonných a regulatorních pravidel stanovených pro konkrétní sektor podnikání subjekty s ruským kapitálem. Nejčastěji se jednalo o propojování se šedou ekonomikou a zneužívání legitimního podnikání k zakrývání nelegálních aktivit. V roce 2016 se zvýšila i agresivita zástupců těchto společností, když se snažili ubránit legálnímu postihu ze strany českých úřadů.

Dalším jevem, který napomáhá k segregaci, je zakládání ruských mateřským, základních, středních a i vysokých škol. (Bittnerová, Moravcová 2005) Rusové většinou imigrují s celými rodinami, anebo na území ČR již nějaké příbuzné mají. Toto chování odpovídá migrační teorii sítí. (Drbohlav a kol. 1999) Rodinný charakter migrace dotváří vysoký podíl žen. Analýzy ukázaly, že podíl mužů v ruské komunitě se během let 2009 – 2013 pohyboval kolem 45%, což znamená, že ženy dominovaly. (ČSÚ 2017)

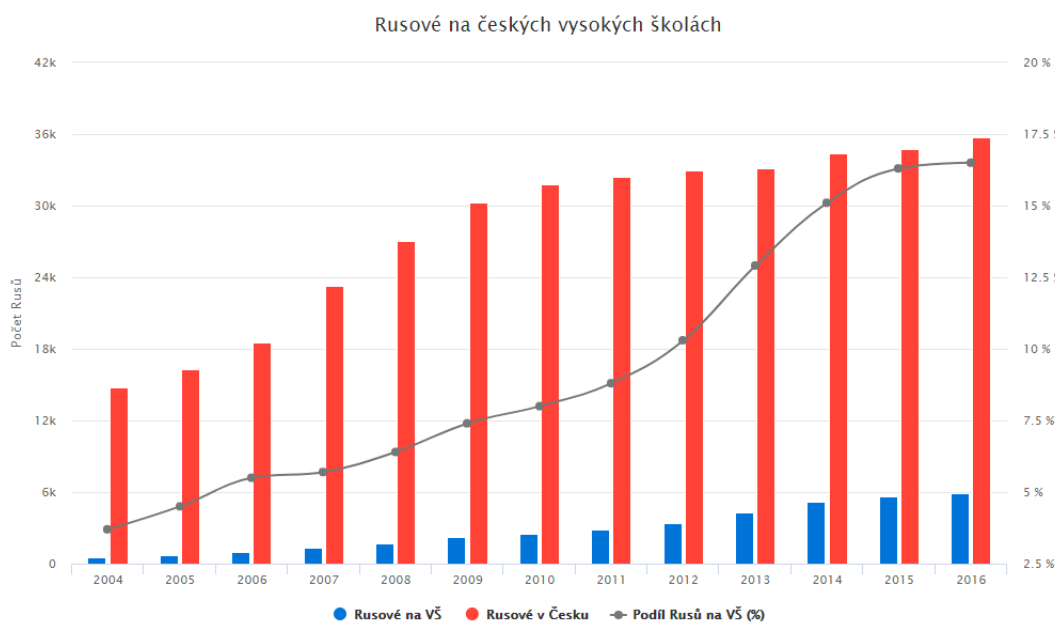
Ruská komunita není mezi českou populací příliš oblíbená. Šišková ve své knize uvádí dva rysy, které ztěžují ruské menšině žití v České republice: „V české veřejnosti je stále patrný negativistický pohled vůči všemu „ruskému“ což pramení především z nezapomenutého vpádu spojeneckých vojsk v roce 1968 (velmi často přitom antilská vlna splývala a splývá s vlnou „antisovětského“, a tak negativistické postoje mohou mnohdy postihnout i reprezentanty dalších postsovětských zemí). I na území Česka se již projevuje novodobá éra ruského mafiánství, která dnes

dosahuje věhlasu srovnatelného s tradiční italskou mafií, a to nejenom na evropském kontinentu.“ (Šišková 2001, s. 73 - 74)

Dalším rysem ruské menšiny je vysoký vzdělanostní statut. Z výzkumu ústavu práce a sociálních věcí vyplývá, že jeden z klíčových důvodů stěhování mladých Rusů do České republiky je získání titulu z některé české vysoké školy. Přestože se ruská menšina v posledních letech nijak rapidně nerozrůstá, tak za to počet Rusů a Rusek na vysokých školách stále stoupá. (VÚPSV 2017) Studium v zahraničí se dnes stává velkým fenoménem a studium konkrétně v České republice přitahuje mnoho ruských studentů. Česká republika nabízí například studium na Česko-ruském gymnáziu v Praze, na Mezinárodní ruské univerzitě. Rusové mají migraci za vzděláním ztíženou tím, že školy v Rusku vystudují již v 17 letech. A poté, jako velmi mladí, migrují do zahraničí. Jedná se o psychicky náročný proces, při kterém se musí adaptovat do konkrétního prostředí a naučit se česky. (Kopecká 2010) Dle výzkumu Kopecké hraje při výběru České republiky roli hlavně blízkost slovanské kultury a jazyka, geografická blízkost, možnost studování zdarma a prestiž evropských škol. Častokrát z důvodu vyšší prestiže titulu z české vysoké školy posílají rodiče své děti studovat do ČR proti jejich vůli. V Rusku se studium na vysoké škole velice cení, a proto jsou rodiče ochotní investovat nemalé peníze do studia svého dítěte. Když porovnáme náklady spojené se studiem v ČR a v Rusku na státní škole tak zjistíme, že náklady jsou velice vysoké. Dalším důvodem, proč posílají své děti na studium do České republiky, může být strategie ochrany a zajištění lepší budoucnosti, jelikož politická situace v Rusku není vůbec stabilní. Jednou z motivací mladých Rusů k odchodu do České republiky na studia je i vyhnutí se povinné vojenské službě, která je v Rusku nařízena na 12 měsíců pro muže ve věku od 18 – 27 let. (Kopecká 2010)

Velký podíl z řady ruských studentů navštěvuje pražské univerzity, největší zastoupení ruské menšiny navštěvuje Vysokou školu ekonomickou, a to 868 studentů, což činí 5,9% ze všech studentů školy. Dále Českou zemědělskou univerzitu, kterou navštěvuje 844 studentů, což činí 4,4 % a v neposlední řadě Karlovu univerzitu, na které nalezneme 749 studentů z Ruska. Zde to činí 1,6%. Ruské studenty najdeme i na soukromých vysokých školách např. na Vysoké škole

finanční a správní (351 studentů, 9,2%) nebo na Vysoké škole hotelové (153 studentů, 11,4%).

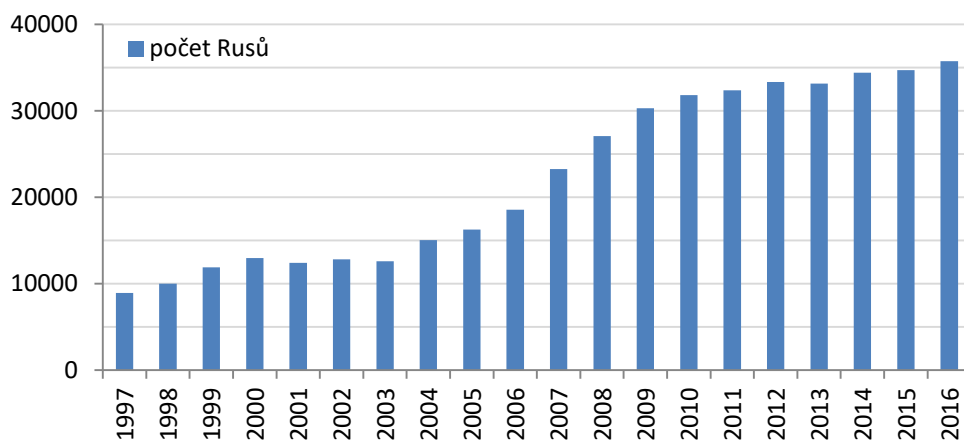
Obr. 3 Rusové na českých vysokých školách v období 2004-2016, zdroj: Boček 2017

7. Rusové v ČR

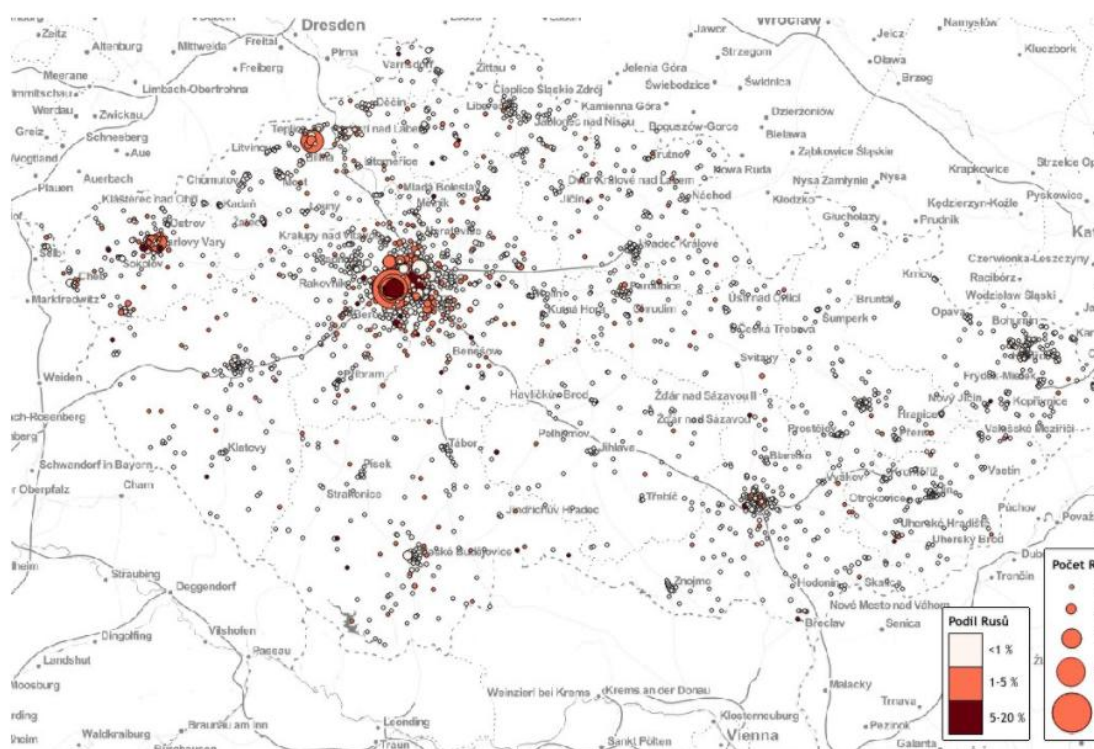
K roku 2017 se na území České republiky vyskytuje 35 759 Rusů, z toho 20 659 žen a 15 100 mužů. K dlouhodobému pobytu nad 90 dní je přihlášeno 15 171 Rusů. Dle statistického úřadu České republiky se tato čísla rok co rok stále zvyšují. Mezi ruské migranty řadíme jednak cizince, ale i příslušníky národnostní menšiny, kteří mají české občanství. Tyto osoby nespádají do sčítání cizinců na našem území. V opačném případě, by vykazovaly statistiky mnohem vyšší čísla. (ČSÚ 2017)

Je známo, že Rusové tvoří menšinu, která má ryze urbánní charakter. (Uherek 2003) Rusové si vybírají převážně větší města s vyšším počtem obyvatel a situují se spíše do lukrativnějších částí nebo obvodů měst. (ČSÚ 2017) V Praze a Karlových Varech čítáme 65% Rusů z celkového počtu ruské menšiny v České republice. S prostorovými koncentracemi této menšiny úzce souvisí jejich uzavřenost vůči majoritní skupině obyvatel. (Drbohlav a kol. 1999) Celkově můžeme sledovat velice rozptýlenou a rozdělenou národnostní skupinu, která

svým rozmístěním vytváří oddělené ostrůvky uvnitř majoritní společnosti. Dle Sládka skupina vykazuje znaky, díky kterým lze do jisté míry říci, že se jedná o diasporu. (Sládek 2010)

Obr. 4 Vývoj počtu Rusů v České republice za období 1997-2016, zdroj: ČSÚ 2017, zpracování vlastní

Obr. 5 Koncentrace Rusů v České republice, zdroj: Boček, 2017, data: SLDB

Počty ruských imigrantů s dlouhodobým a trvalým pobytem každým rokem stále narůstají. V posledních 12 letech se počty Rusů v České republice zdvojnásobily, tedy z cca 17 tisíc v roce 2006 na více než 35 tisíc Rusů v současné době. V Praze jsou tyto počty trojnásobné ve stejném období. Důležitým rokem byl rok 2007, kdy se do České republiky přistěhovalo téměř 5 tisíc Rusů. Od roku 2010 zaznamenáváme trvalý mírný růst jejich počtu. Z celkového počtu Rusů v České republice nalezneme 63 % v Praze, což znamená 10% zvýšení za 10 let. Z uvedeného vyplývá, že Rusové nejvíce volí pro svůj pobyt v České republice Prahu, kde nalezneme mnoho vysokých škol a pracovních příležitostí. (Ignatyeva 2017)

Tabulka číslo 1 potvrzuje fakt, že Rusové v České republice vyhledávají města s vyššími počty obyvatel. Až 59,3 % Rusů žije ve městech nad 100 tisíc obyvatel.

Tab. 10 Ruská národnostní menšina v jednotlivých velikostních skupinách obcí k roku 2011

Velikostní skupina obce	Národnost ruská (%)
1-199	0
200-499	0,1
500-999	0,1
1000-1999	0,1
2000-4999	0,1
5000-9999	0,1
10000-19999	0,1
20000-49999	0,2
50000-99999	0,1
100000+	0,5

zdroj: ČSÚ, Analýza národnostní struktury obyvatel k roku 2011, zpracování vlastní

7.1 Rusové v Praze

Rusové se v Praze soustřeďují do jihozápadních oblastí. Koncentrace Rusů v Praze nalezneme kolem konečné stanice metra B, tzn. na Zličíně nebo v Řeporyjích. Největší zastoupení najdeme na Zličíně-západ (13,3 %) a Pod Zbuzany (10,1%).

Třetí oblastí, ve které žije ruská menšina je již zmiňovaný starý Bubeneč (7%), kde bydlí rodiny zaměstnanců nedalekého velvyslanectví, které patří dlouhodobě k personálně nejsilnějším zahraničním ambasádám v České republice. K roku 2017 čítalo 48 členů diplomatického personálu, 81 členů administrativně-technického personálu a 11 lidí pracujících na konzulátech v Brně a Karlových Varech.

Obr. 6 Rozmístění ruské menšiny v Praze, zdroj: Boček 2017, SLDB 2011

Enklávy Rusů v Lužinách, Stodůlkách nebo v Nových Butovicích jsou zapříčiněny developery, kteří své nové stavby nabízejí také v ruštině, některé dokonce pouze v ruštině. Primárně se zaměřují na rusky nebo ukrajinsky mluvící trh. Mnoho Rusů kvůli získání víza nebo jako investici kupují tyto novostavby. Od roku 2005 například v České republice působí realitní agentura Gartal, která má svůj web primárně v azbuce. Kolem této ruskojazyčné migrace se vytvořil jakýsi ekosystém, který je zaměřený na velice širokou škálu služeb. Příkladem mohou být právní služby specializované pro ruskou menšinu, realitní kanceláře, kadeřnictví, obchody s typickými ruskými potravinami, veterinář atd. (Boček 2017)

Tab. 11 Přehled cizinců v obvodech Prahy rok 2011,2016

Obvod	Rok 2011			Rok 2016		
	Počet obyvatel	Počet Rusů	Podíl z celkového počtu obyv. (%)	Počet obyvatel	Počet Rusů	Podíl z celkového počtu obyv. (%)
Praha 1	30048	426	1,42	29624	518	1,75
Praha 2	49058	948	1,93	49294	1263	2,56
Praha 3	71088	812	1,14	72507	1703	2,35
Praha 4	128049	2400	1,87	128259	2596	2,02
Praha 5	81306	4241	5,22	82630	5952	7,20
Praha 6	97311	2458	2,53	100152	2996	2,99
Praha 7	41373	615	1,49	42902	836	1,95
Praha 8	103667	1267	1,22	103049	1469	1,43
Praha 9	52301	2170	4,15	56291	2653	4,71
Praha10	109265	2026	1,85	108756	2594	2,39

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Mezi česká města, ze kterých proudí přistěhovalí Rusové právě do Prahy, patří především Poděbrady, Karlovy Vary, Kladno, Ostrava nebo Ústí nad Labem. (Drbohlav a kol. 1999) Je zde patrná také vnitrostátní migrace. Prostorové rozmístění příjmových oblastí ruských přistěhovalců se během let měnil. Mezi lety 2006 až 2008 jsme mohli pozorovat rostoucí trend stěhování ruských přistěhovalců mezi urbanistickými obvody Prahy. Mezi hlavní urbanistické obvody můžeme zařadit již zmiňované Nové Butovice – západ. Příčinou, proč migrují Rusové zrovna do této oblasti, může být pravděpodobně nabídka volných bytů ke koupi, která svými rozměry a kvalitou splňuje ruský standard pro movitější ruskou klientelu, ať už pro trvalé bydlení, nebo díky dobré dopravní dostupnosti pražského letiště Václava Havla pro občasné návštěvy. Dle Přidalové začal zájem o tuto lokalitu někdy kolem roku 2004, kdy movití občané Ruské federace začali skupovat nemovitosti v blízkosti stanice metra Hůrka v Nových Butovicích. Do této lokality se pak sami nastěhovali nebo pronajímali nemovitostí svým krajanům a jejich rodinám, které se zde chtěli usídlit. Dále mezi urbanistické obvody řadíme Vinohradské zástavby činžovních domů a Žižkov. V méně případech se objevují i migrace do zástavby historického centra města Prahy. Během let je zaznamenán

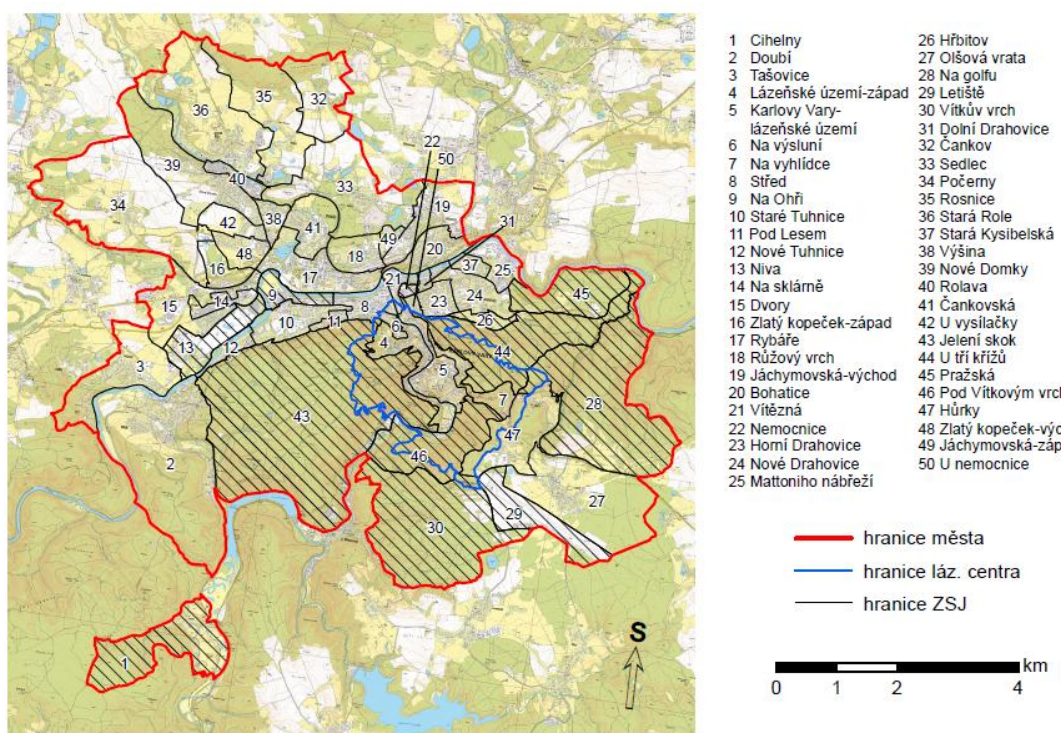
snížený podíl přistěhovalých do vilových čtvrtí a naopak mírně zvýšené proudění této menšiny do venkovských oblastí. Můžeme zde také pozorovat Burgessův model invaze a sukcese. Rusové, přistěhovalí do České republiky, mají jako svůj první cíl vnitřní město a až později během svého pobytu se stěhují směrem k okrajům Prahy. Urbanistické obvody Prahy s venkovskou zástavbou se v současnosti staly místy nového rozvoje bydlení, a tak se lze domnívat, že Rusové, žijící v Praze, jsou účastníky procesu suburbanizace. (Přidalová 2013)

7.2 Rusové v Karlových Varech

Karlovy Vary jsou známé hlavně pro svůj lázeňský charakter a to již od dob baroka, ale v současné době i pro velkou koncentraci ruského obyvatelstva. Po otevření hranic roku 1989 se centra českých měst stala cílem podnikatelů a rezidentů také z cizích zemí. Do Karlových Varů v této fázi mířili hlavně investoři z Německa, ale později je však nahradila silnější vlna obyvatel ze zemí bývalého Sovětského svazu. Vliv cizinců byl na tolik silný, že postupem času můžeme sledovat proces rostoucího ekonomického i populačního vývoje „ruského“ centra Karlových Varů. V Karlových Varech tvoří největší zastoupení migrantů právě Rusové.

Dle výzkumu Klsáka z roku 2014 se nejvíce koncentrují do lázeňského centra města. Konkrétně lokality Lázeňské území – západ, Karlovy Vary – lázeňské území (novostavby, které svou cenou převyšují běžný standart – rezidence Královská vyhlídka, rezidence Terasy Pražská, parkovací dům s apartmány v Libušině ulici, nová výstavba v Divadelní ulici) a Pod Vítkovým vrchem. Vítkový vrch bývá označován doslova jako ruská vesnička. Tato lokalita vyznačuje nejvíce znaků gated community. Příklady může být kontrolované vjezdy na vrátnici se závorou, ulice jsou označeny dvojjazyčně – česky a rusky, vlastní fitness a restaurace. Důvodem koncentrace Rusů v těchto lokalitách je jednoznačně vysoký socioekonomický statut těchto lokalit, na kterých si Rusové potrpí. Dále pak by toto tvrzení potvrzovala i koncentrace Rusů v lokalitě Cihelny, která se pyšní luxusním golfovým resortem. I v tomto případě se potvrzuje, že Rusové do České Republiky přicházejí s velmi dobrou ekonomickou zajištěností, vysokými příjmy a nemají problém s vysokou cenovou hladinou nemovitostí

v těchto lokalitách. Dalším specifickým u ruské komunity v Karlových Varech je to, že podíl ekonomicky neaktivních Rusů převládá nad ekonomicky aktivními Rusy. Tento fakt by mohl poukazovat na významný podíl rekreačních účelů pobytu v Karlových Varech. (Klsák 2014) U ruskojazyčné komunity je bráno významné kulturní a sociální středisko pravoslavný kostel sv. Petra a Pavla, který se nachází v ulici Krále Jiřího ve čtvrti Westend nad centrem Karlových Varů. Vzorem této stavby byl byzantsko-staroruský chrám Ostantkinu nedaleko Moskvy a financován byl bohatou ruskou klientelou. Před výstavbou kostela sloužila ruské menšině v Karlových Varech pravoslavná modlitebna, která se nacházela v dnešní Mariánskolázeňské ulici. Avšak modlitebna nevyhovovala nárokům ruské menšiny a byla nahrazena kostelem. V blízkosti kostela sv. Petra a Pavla můžeme nalézt sochu cara Petra Velikého. (Sládek 2010)

Obr. 7 Základní sídelní jednotky města Karlovy Vary a vymezení lázeňského centra, zdroj: Klsák 2014, data: Arcdata-Praha 2013, ČÚZK 2014

Jako další pull faktory, které přivádí Rusy do Karlových Varů, jsou lázeňské služby, estetika prostředí, ochrana investic, bezpečí, politická stabilita, náboženská tolerance a také dlouhá tradice návštěv města. V minulosti již za cara Petra Velikého navštěvovala ruská šlechta Karlovy Vary. Později za vlády komunistů bylo město hojně používáno k rekreaci a po válce měli Rusové ve vlastnictví i nejznámější hotel Imperial. (Klsák 2014)

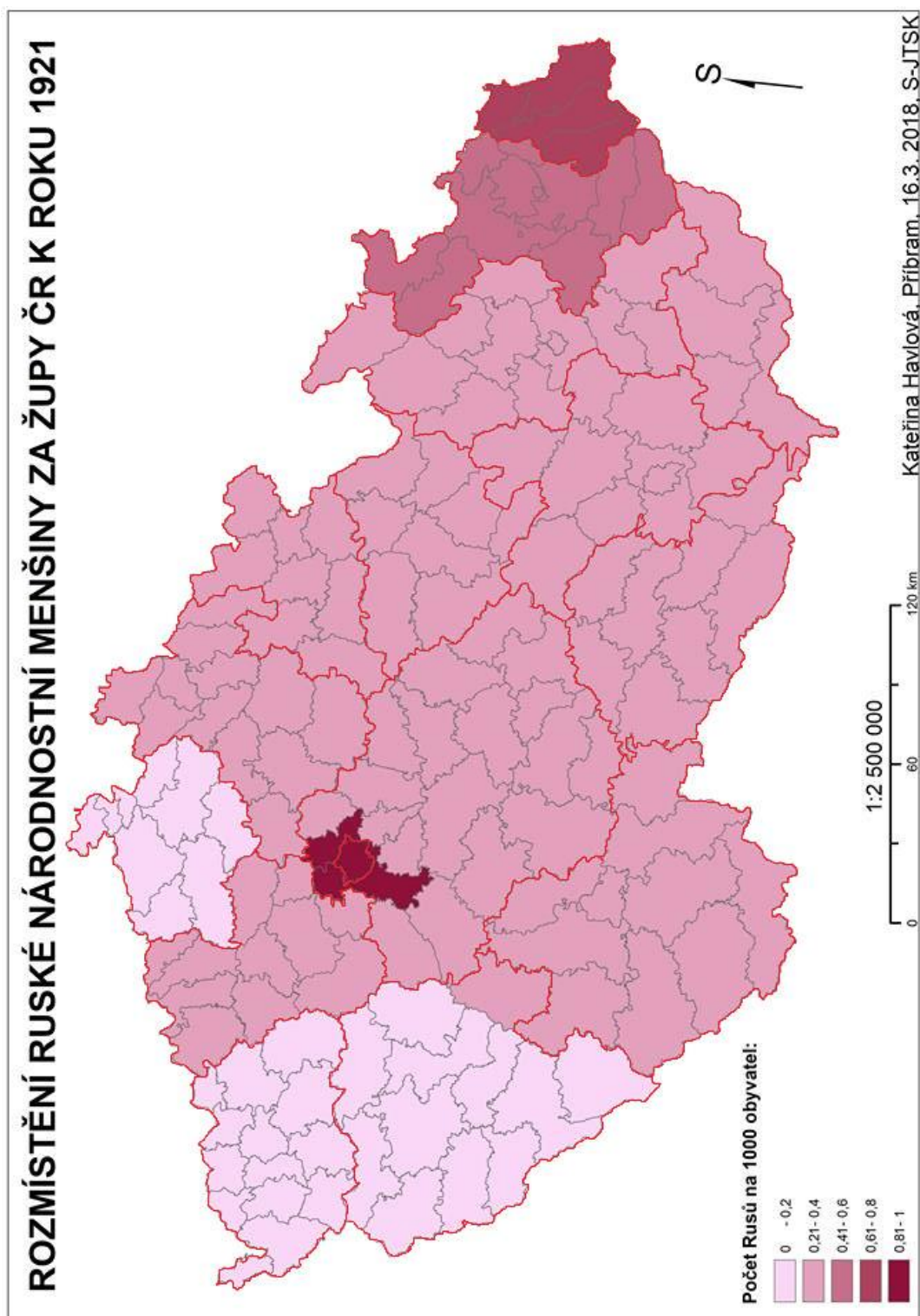
Mezi další významná místa bezesporu patří karlovarské letiště v Olšových Vratech u Karlových Varů. Letiště provozuje pravidelné lety Karlovy Vary – Petrohrad, Karlovy Vary – Jekatěrinburg a Karlovy Vary – Moskva dvakrát týdně a od února roku 2018 dokonce již čtyřikrát týdně. Lety zajišťuje letecká společnost Czech Airlines a Pobeda. (Airport-k-vary.cz 2018)

Vliv Rusů v Karlových Varech je patrný i z názvů tamních ulic jako je například Jaltská, Krymská, Charkovského, Sibiřská, Moskevská, Petra Velikého, I.P. Pavlova, Gagarinova, Majakovského a Gorkého. (Lošťáková 2015)

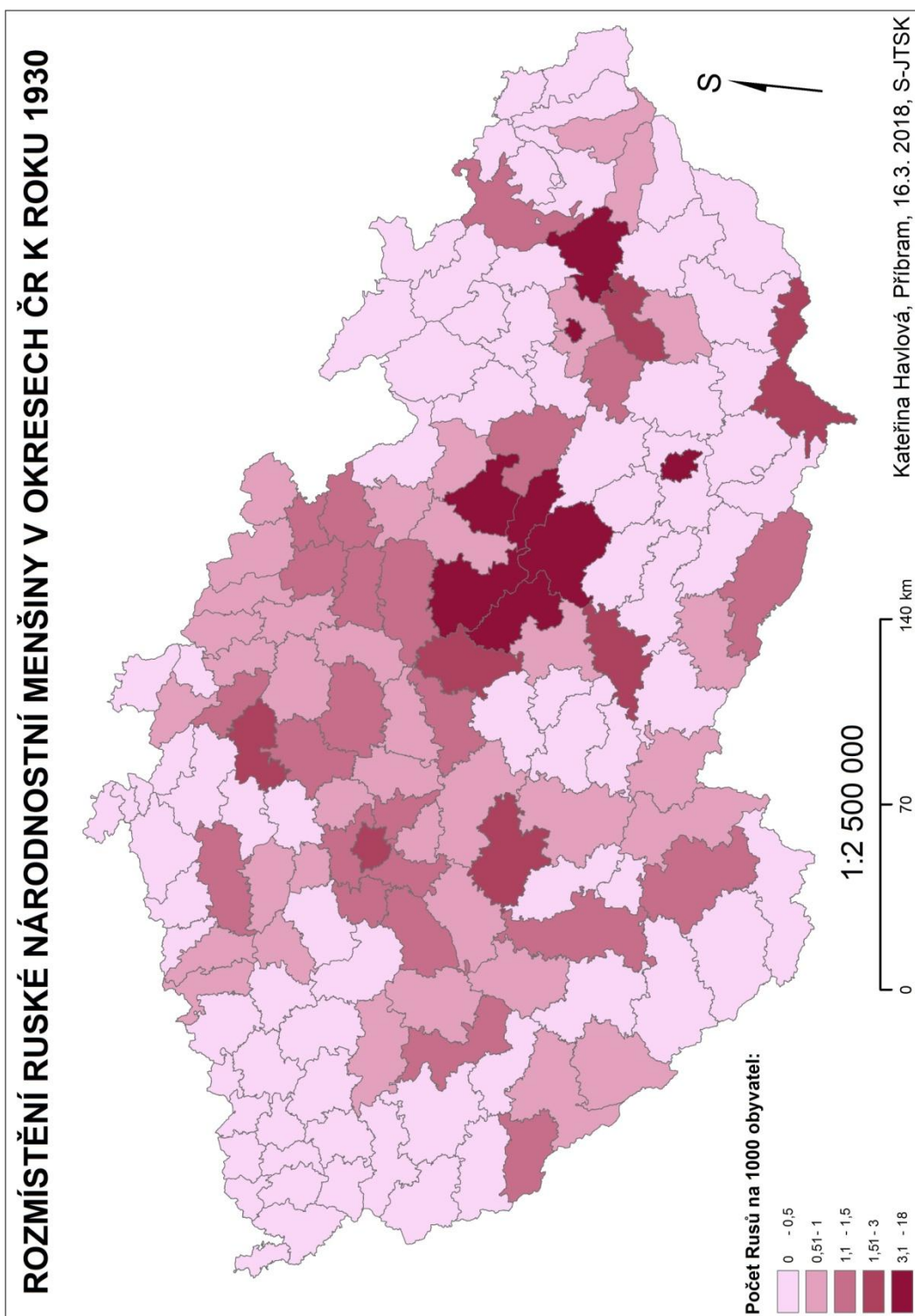
8. Analýza prostorového rozmístění ruské národnostní menšiny

Rozmístění ruské národnostní menšiny v roce 1921 interpretuje obr. číslo 8, kdy byla dostupná data pouze za župy současného území ČR. Nelze tedy porovnat stav s dalšími sčítacími roky. V tomto roce se na území současné České republiky nacházelo 3 326 Rusů. Můžeme hovořit o východo–západním migračním gradientu ustupujícím směrem na západ území současné České republiky. Nejvyšší koncentrace nalezneme na východě v župách Těšín a Moravská Ostrava a dále v Praze a nejbližším okolí. V první zmiňované župě - Těšín se nacházelo 191 Rusů, což tvoří 0,06 % z celkového počtu obyvatel v dané župě. V druhé zmiňované župě – Moravská Ostrava bylo 319 Rusů a tvořili 0,04 % z celkového počtu obyvatel. V Praze v roce 1921 bylo 580 Rusů. Vyšší koncentrace ruské menšiny na východě území současné České republiky lze vnímat jako nejlepší vhodnou variantu migrace do ČR. Župy Těšín a Moravská Ostrava jsou nejbližší situované župy od Slovenska a Podkarpatské Rusy. Na Slovensku ve stejném roce čítali 85 644 Rusů a na Podkarpatské Rusy dokonce 372 884. Možno konstatovat, že čím blíže k slovenským hranicím, tím se stává migrace do České republiky pro Rusy dostupnější.

V roce 1930 se na území současné České republiky nacházelo 11 168 Rusů. Za necelých deset let ČR zaznamenala nárůst o 7 842 Rusů. Území bylo členěno na politické okresy, které neodpovídají současnému stavu okresů ČR a je těžké území porovnat s nastávajícími roky. Tento rok se v koncentraci Rusů již úplně vytratil východo-západní gradient rozmístění. Z nevysvětlených důvodů se vysoká koncentrace Rusů nachází v politických okresech Chrudim, Chotěboř, Nové Město na Moravě, Polička a Litomyšl. Na základě výstupních dat ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 1930 v okrese Nové Město na Moravě bylo zjištěno, že toto území obývalo 963 Rusů, což činilo 1,7 % z celkového počtu obyvatel. Dále má ruská komunita zastoupení ve větších městech s vyšším počtem obyvatel jako je např. Praha, Brno a Olomouc.

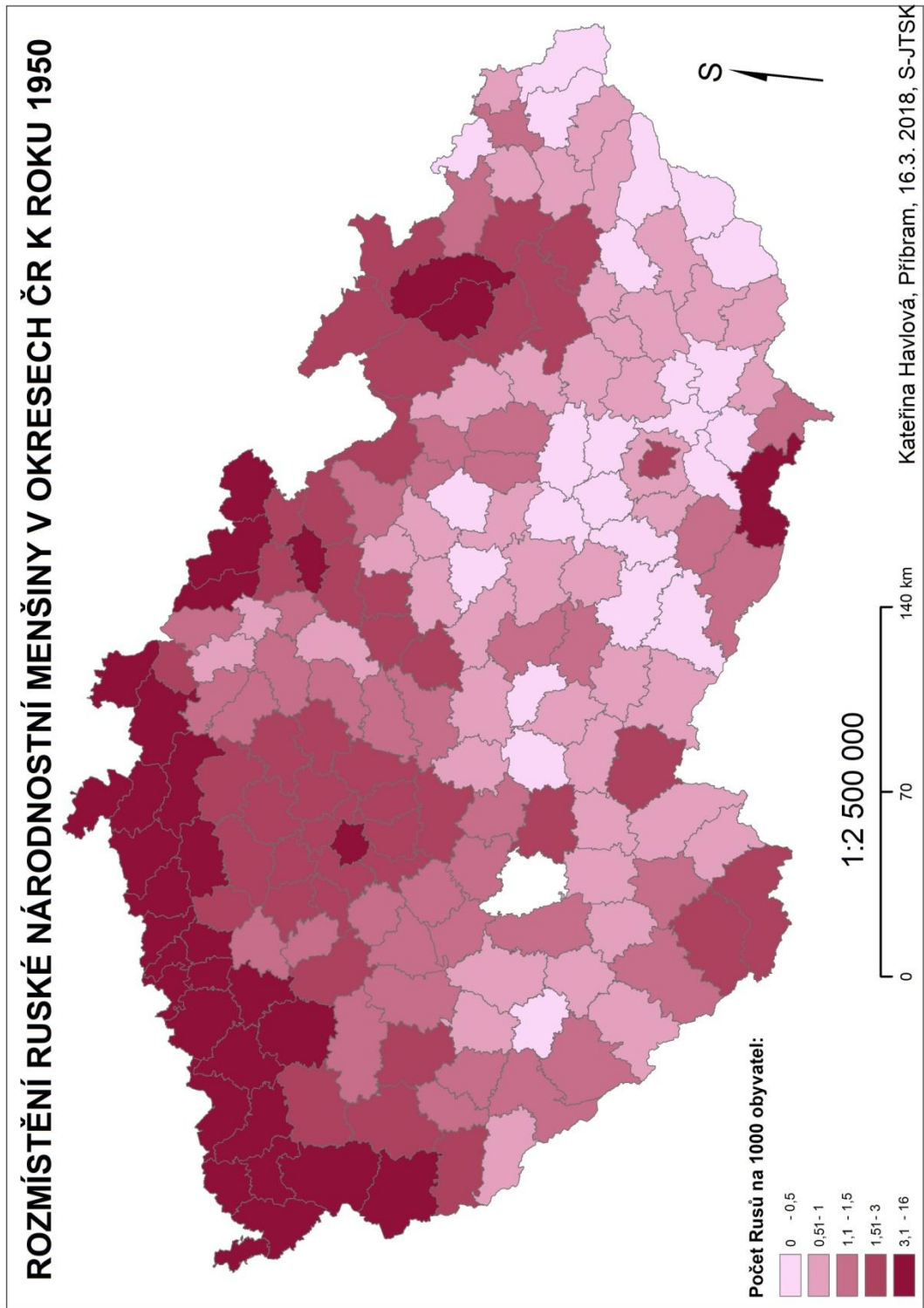
Obr. 8 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny za župy ČSR k roku 1921

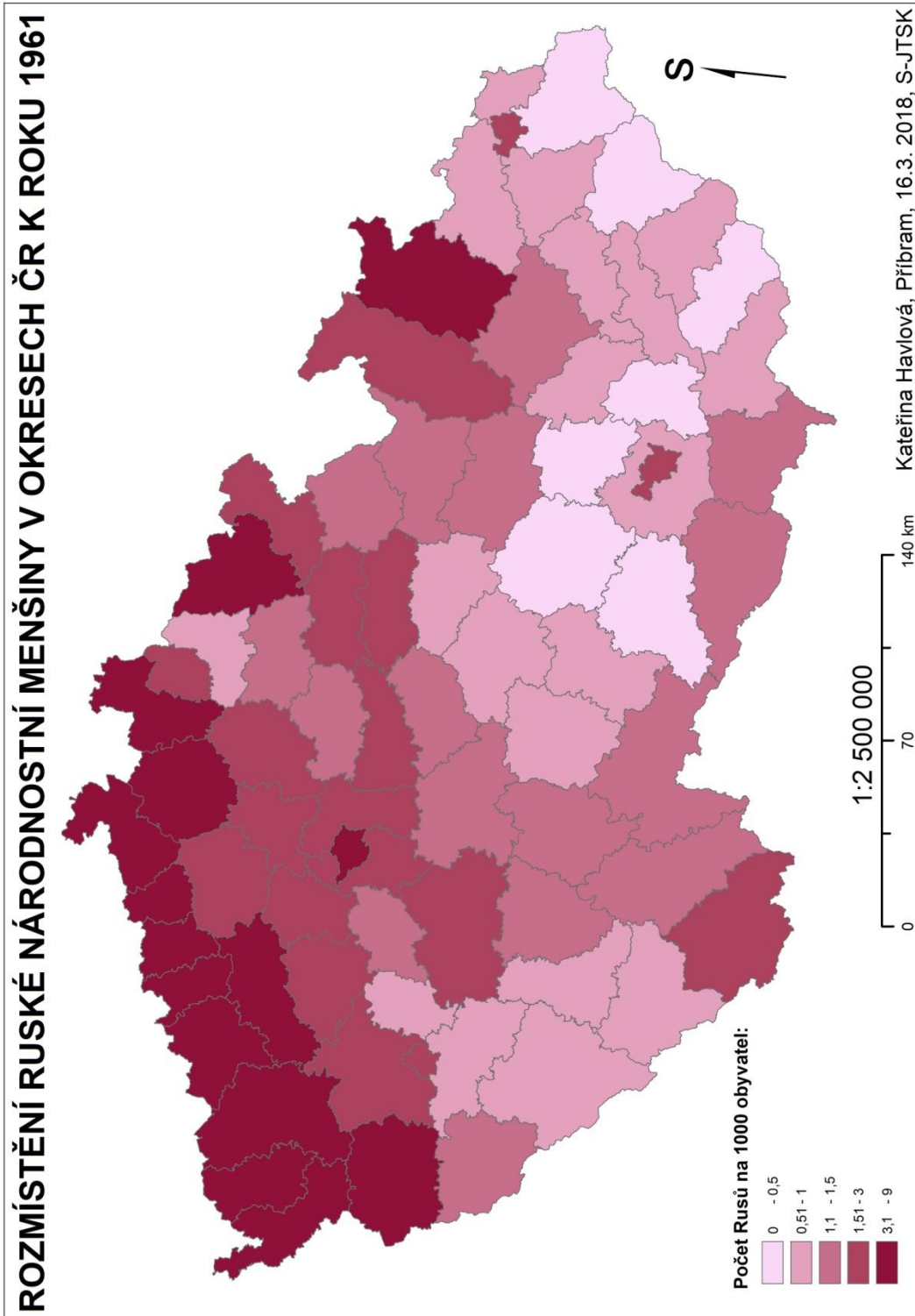
Obr. 9 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1930

Poválečný stav ruské národnosti na území dnešní České republiky můžeme vidět na obr. č. 10. Stav ruské menšiny byl 15 588. Území tehdy bylo rozdělené na okresy, které ale neodpovídají současnému stavu okresů. Není tedy možné území objektivně porovnat. Promítlo se poválečné osidlování příhraničních oblastí, zejména v severních Čechách při hranici s Německem a v oblasti Mikulovska a Znojemska. Dále můžeme vidět silnou úlohu Prahy, která byla a vždy bude pro Rusy velice oblíbená a měst s vyšším počtem obyvatel jako např. Brno a Olomouc. Rozmístění ruské menšiny je velice nerovnoměrné, jak můžeme na první pohled vidět. Přebírají severní Čechy a území současného Středočeského kraje.

V roce 1961 je území již rozděleno na okresy, které relativně odpovídají stavu dnešních okresů ČR. Počet Rusů na území současné české republiky byl 19 549. Lze vidět dominantní postavení Prahy, severních Čech a měst s vyšším počtem obyvatel např. Brno, Ostrava. Dalším územím s vyšší koncentrací ruské národnosti je území dnešního Středočeského kraje. Konkrétněji okres Praha – západ, Praha – východ, Příbram, Kolín, Kladno, Rakovník. Důvodem stále silného postavení Prahy je možnost studia na vysokých školách, mnoho pracovních příležitostí a již přítomnost ruského obyvatelstva. Mezi lety 1950-1961 se například v okrese Karlovy Vary počet populace ruské národnosti zdvojnásobil. Na 1000 obyvatel v Karlových Varech připadá 6,32 Rusů a Karlovy Vary se postupně stávají centrem ruského dění. V Praze to činí například pouze 3,71 Rusů na 1000 obyvatel.

Obr. 10 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1950

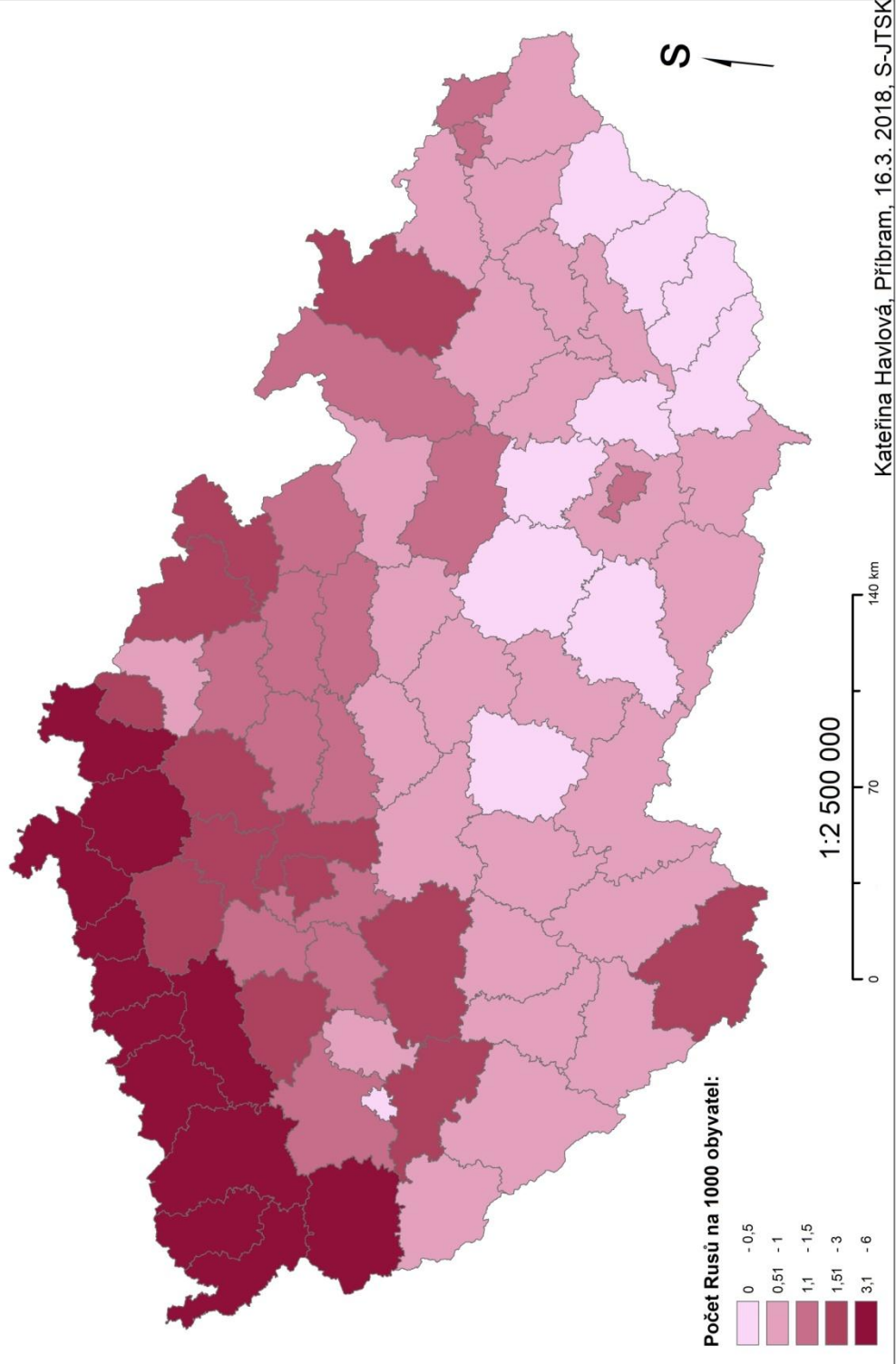

Obr. 11 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSSR k roku 1961

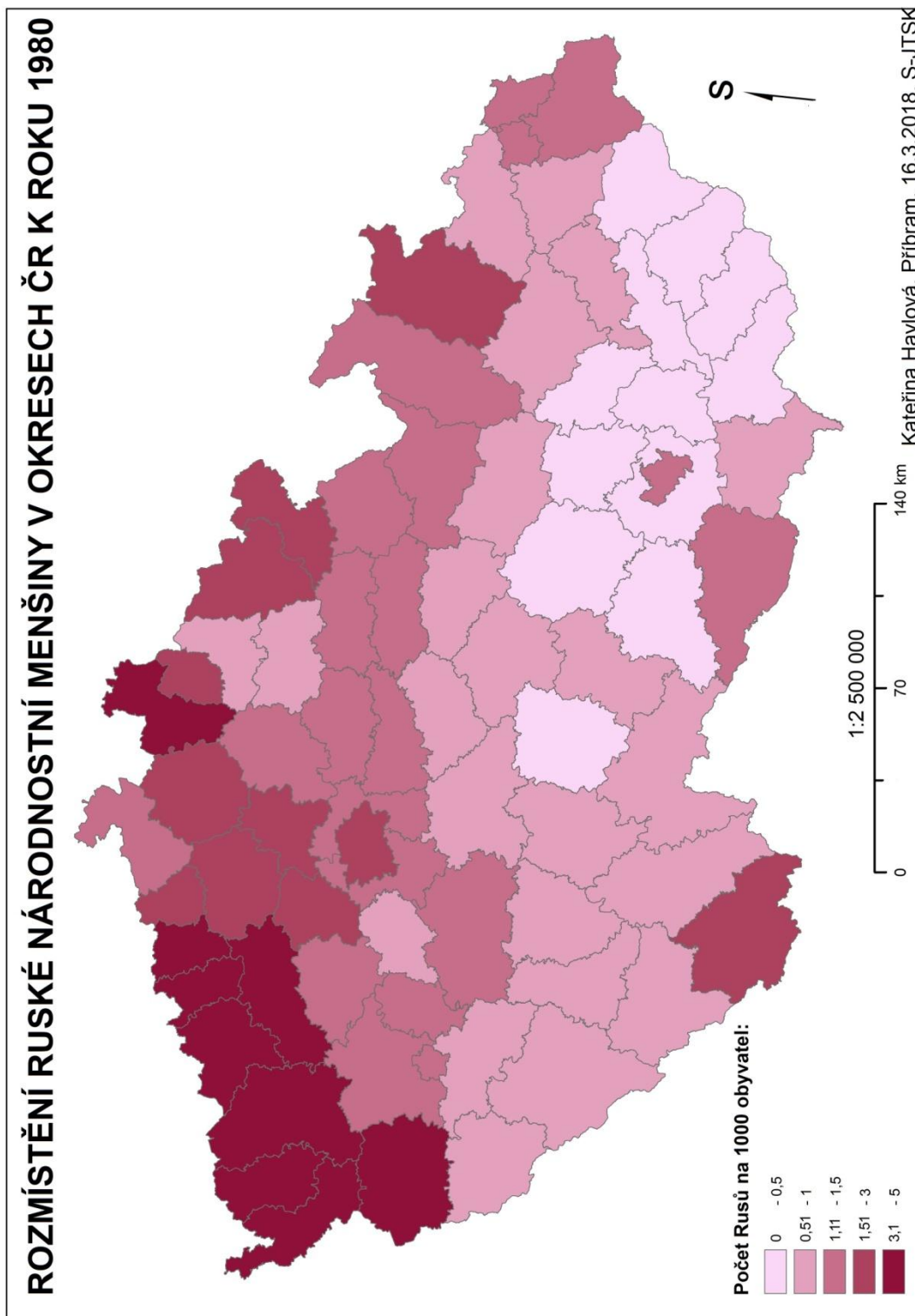
Ve sčítacím roce 1970 se nikterak zásadně rozmístění ruské národnostní menšiny nezměnilo. Počet Rusů k roku 1970 činil 16 412. Zaznamenáváme oproti předchozímu roku mírný pokles počtu Rusů. Snížily se koncentrace na jihu Čech i Moravy při hranici s Rakouskem. Migrace uvnitř státu posílily stavy ruských menšin ve větších městech s vyšším počtem obyvatel. Rusové vyhledávají především větší města, kde je dostatek pracovních příležitostí a možnost studia na vysoké škole či univerzitě. Stále zůstávají dominantní severní Čechy – Karlovy Vary, Chomutov, Cheb, hranice s Německem, Praha a Brno. V okrese Karlových Varech se k roku 1970 nacházelo 604 Rusů, což odpovídalo 0,5 % z celkového počtu obyvatel. Druhým nejpočetnějším okresem byl Chomutov, kde pobývalo 574 Rusů.

Na obrázku číslo 13 lze pozorovat další vývoj koncentrace ruské národnosti. K roku 1980 obývalo území současné České republiky 15 025 Rusů. Oproti předcházejícímu roku jde opět o menší pokles ruské menšiny. Na Moravě vidíme ustupující trend okresů kolem města Brna a zvyšující se tendence kolem města Ostravy a Karviné. Zde to může být kvůli dostačujícím pracovním nabídkám. Kolem města Prahy lze vidět suburbanizační procesy, kdy i ruské obyvatelstvo má tendence se stěhovat do těsné blízkosti města. Změna může znamenat i jiné vymezení Prahy a okresů Praha – západ, Praha – východ.

ROZMÍSTĚNÍ RUSKÉ NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V OKRESECH ČR K ROKU 1970

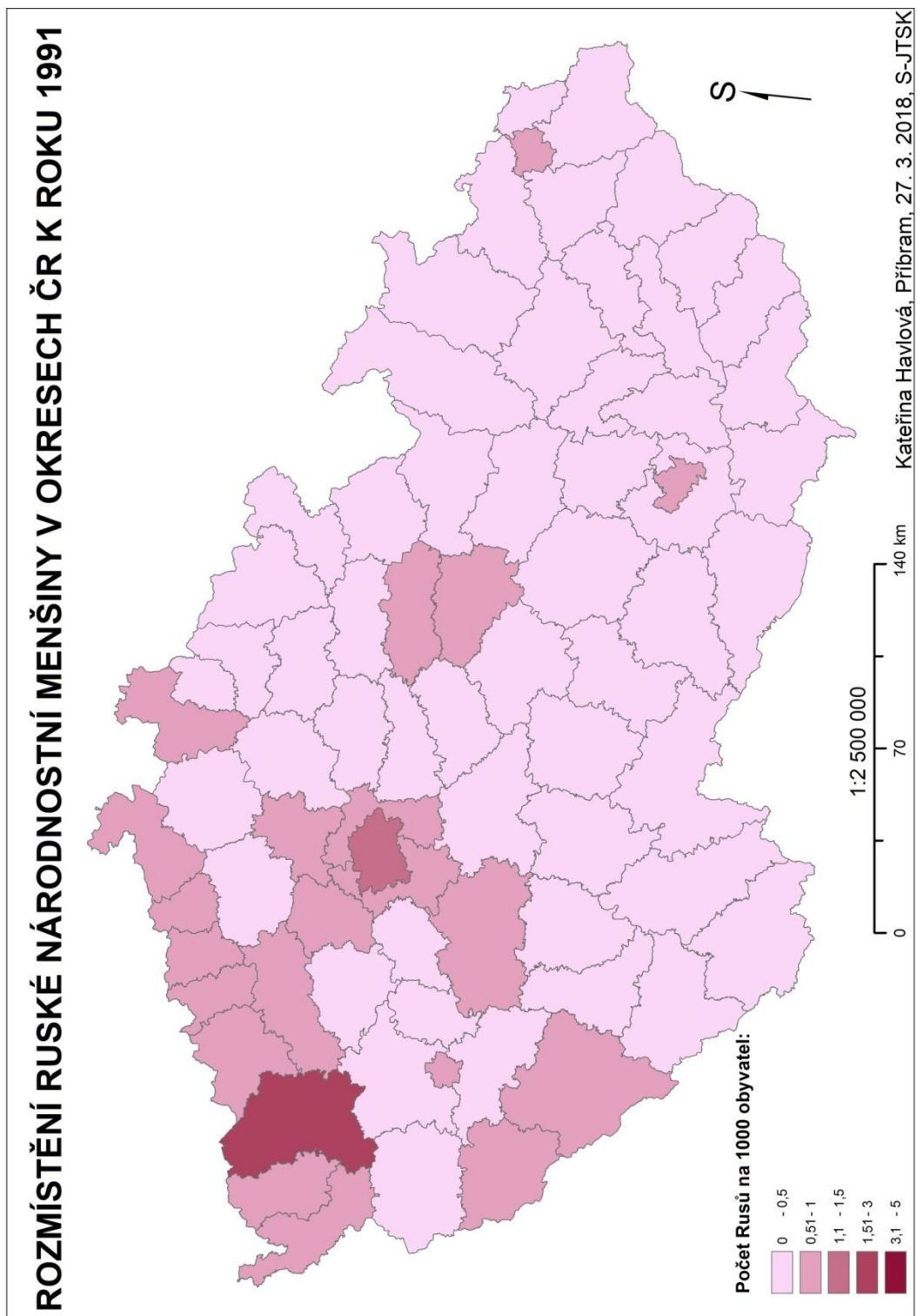
Obr. 12 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSSR k roku 1970

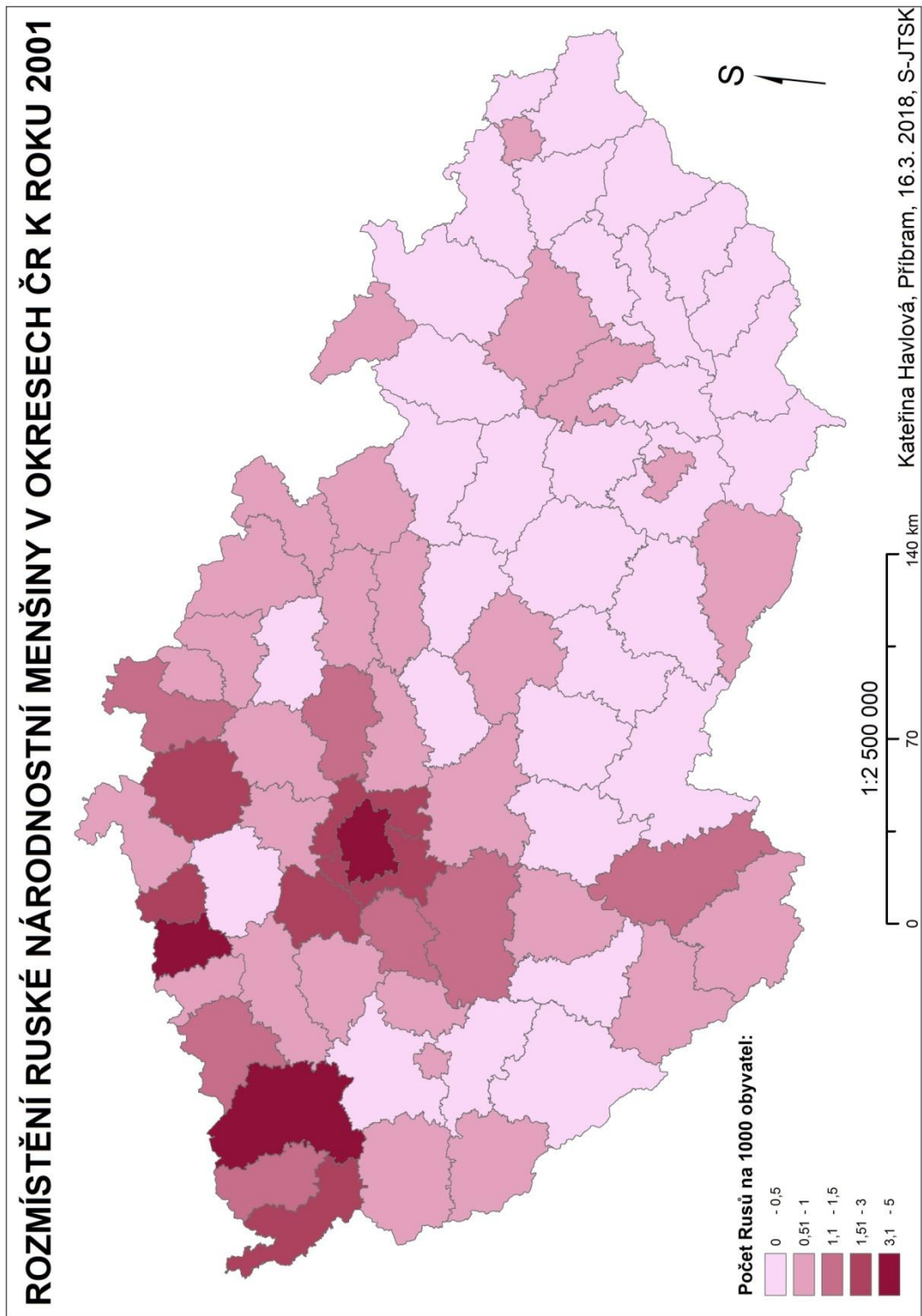
Obr. 13 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSSR k roku 1980

Na obrázku číslo 14 vidíme velké změny oproti přecházejícímu roku 1980. V roce 1991 se poprvé čítala ruská národnost bez ukrajinské národnosti. Nastal proto pokles ruské národnosti v ČR z 15 025 na 5 062. Rok 1991 znamenal také odsun ruských vojsk z České republiky. Po politickém převratu v České republice se lidé k ruské národnostní menšině již tolik hrdě nehlásili. Postrevoluční doba nepřála ruské národnosti. Stále však zůstává Praha jako dominanta, co se týče ruské koncentrace. Dále pak severní Čechy s důležitým okresem Karlovy Vary, kde nadále zůstává ruská menšina ve velkém zastoupení. Dalším již typickým znakem ruské národnostní menšiny jsou koncentrace ve městech s vyšším počtem obyvatelstva např. Plzeň, Brno a Ostrava. A Středočeský kraj, jakožto blízké zázemí Prahy.

V roce 2001 ruská menšina zaznamenala nárůst a to dle ČSÚ na 12 369 obyvatel. Větší koncentrace a novým trendem se stává okres Teplice a samotné město. V roce 1991 bylo v Teplicích 380 Rusů a k roku 2001 je jich skoro o dvojnásobek více. Velké koncentrace zůstávají opět na severu Čech v okresech Karlovy Vary, Cheb, Sokolov. Fenoménem zůstává Praha a její nejbližší okolí. Na jihu Čech též můžeme najít větší koncentrace a to v Českých Budějovicích. Zde to může být dáno univerzitním městem, či pracovními nabídkami.

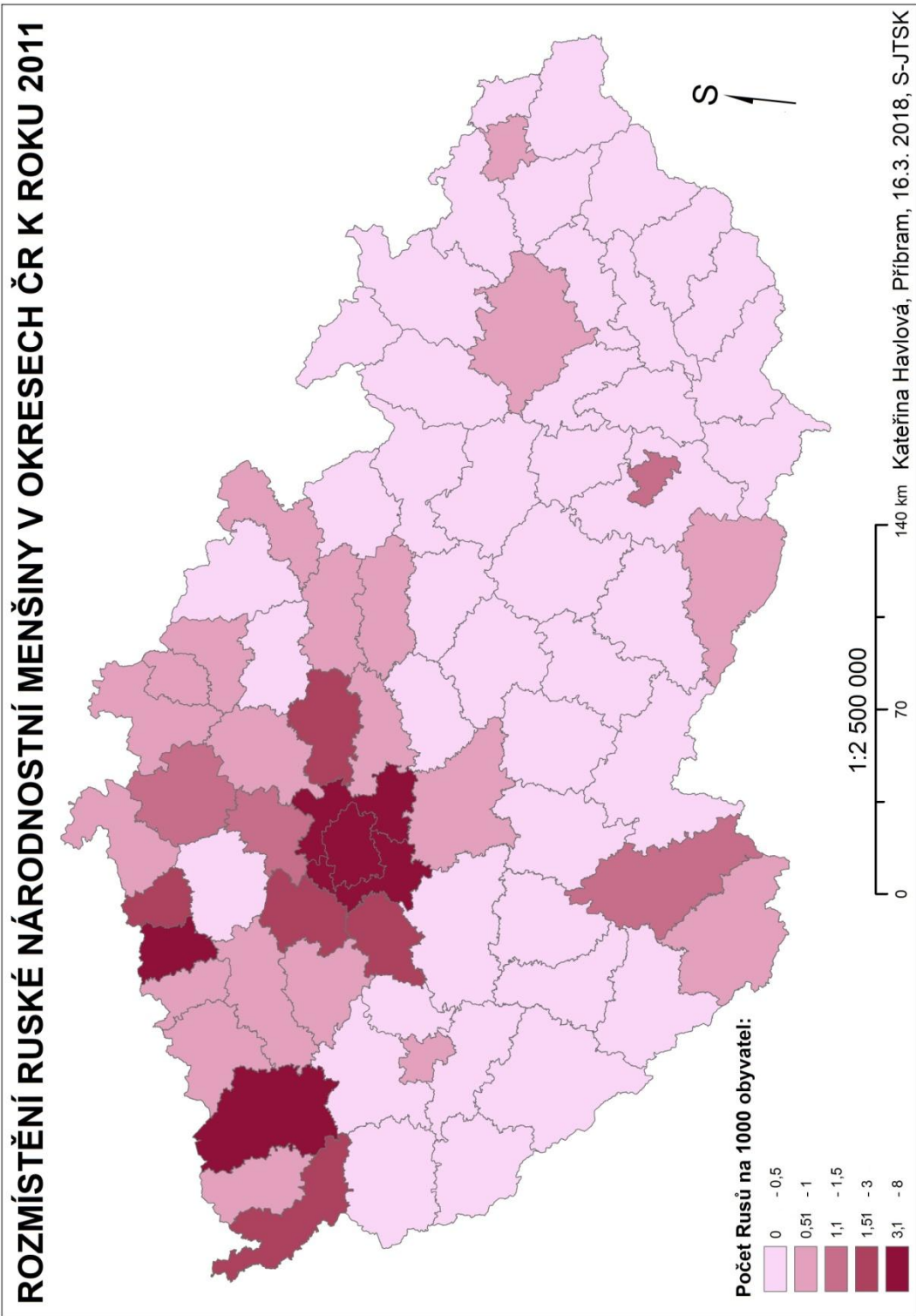

Obr. 14 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 1991

Obr. 15 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 2001

Současný stav ruské národnostní menšiny v České republice demonstruje obrázek číslo 16 k roku 2011. Ruská národnostní menšina zaznamenala nárůst o 5 503 obyvatele, a to na počet 17 872 Rusů. Stále zůstává silná poloha hlavního města Prahy a jejího zázemí. V Praze je v dnešní době vysoká poptávka po ruských prodavačkách a prodavačů zejména do luxusních obchodů, kde se předpokládá zvýšená návštěvnost ruských turistů a návštěvníků České republiky a tím i možný potenciální prodej zboží. Dále setrvává silná koncentrace Rusů v okrese Karlovy Vary a novým fenoménem posledních let se stávají Teplice a Most. Další koncentrace můžeme hledat u větších měst s vyšším počtem obyvatel např. Plzeň, Brno, Ostrava, Olomouc, České Budějovice. Zde se mi potvrzuje první nastavená hypotéza. Dle Šiškové, která se ve své publikaci *Menšiny a migranti v České republice* (2001) zmiňuje, že ruská menšina má vysoký vzdělanostní standard, předpokládám, že větší koncentrace ruské národnostní menšiny nalezneme ve městech s vyšším počtem obyvatel a univerzitou či vysokou školou. Již zmiňovaná města – Praha, Plzeň, Brno, Ostrava, Olomouc i České Budějovice mají univerzitu či vysokou školu a umožňují studium i ruským studentům. V porovnání s předchozím rokem 2001 se hlavně ve Středočeském kraji projevují pokračující suburbanizační procesy kolem města Prahy a okolními okresy. Dominují hlavně okresy Praha – východ, Praha – západ.

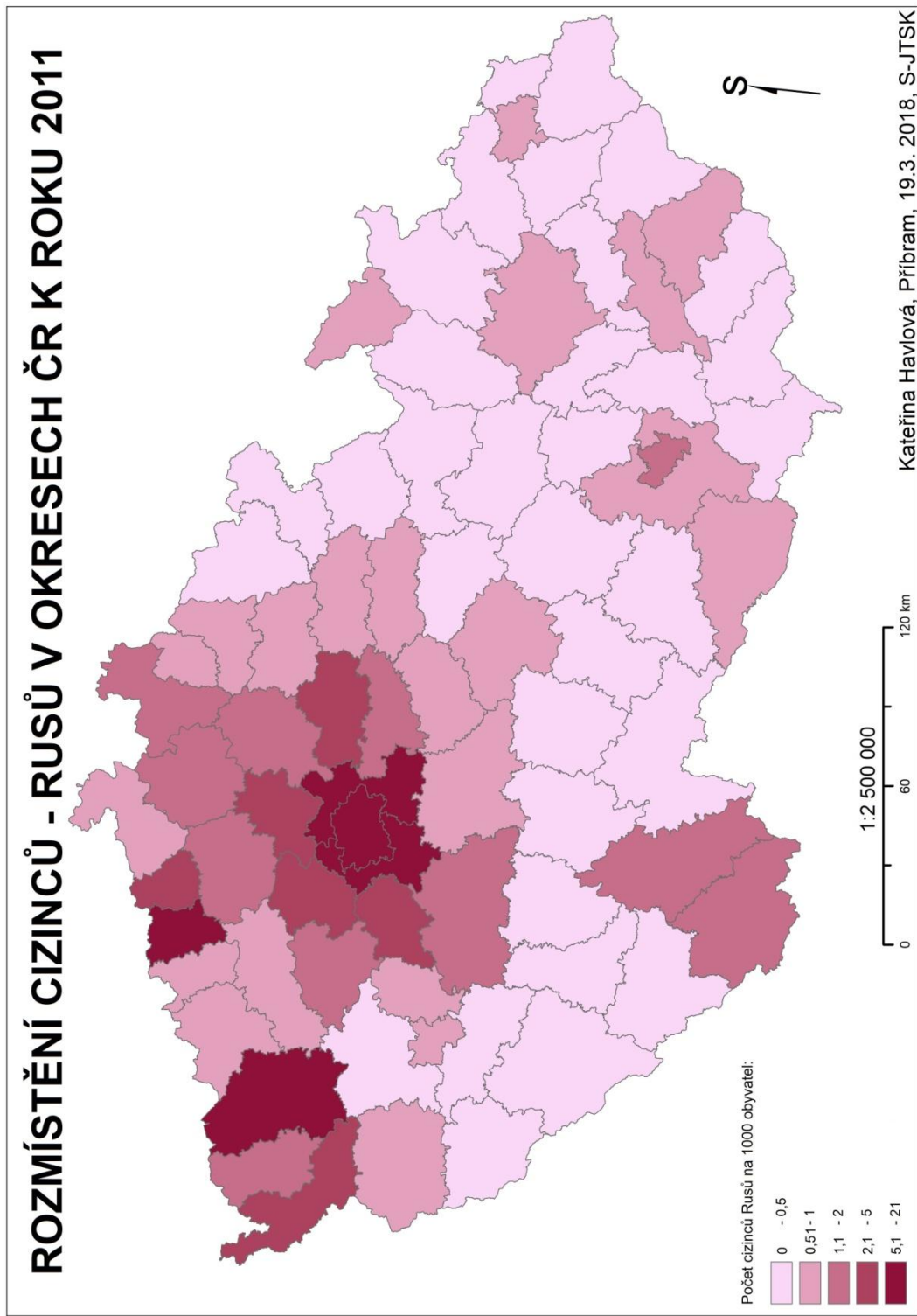

Obr. 16 Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 2011

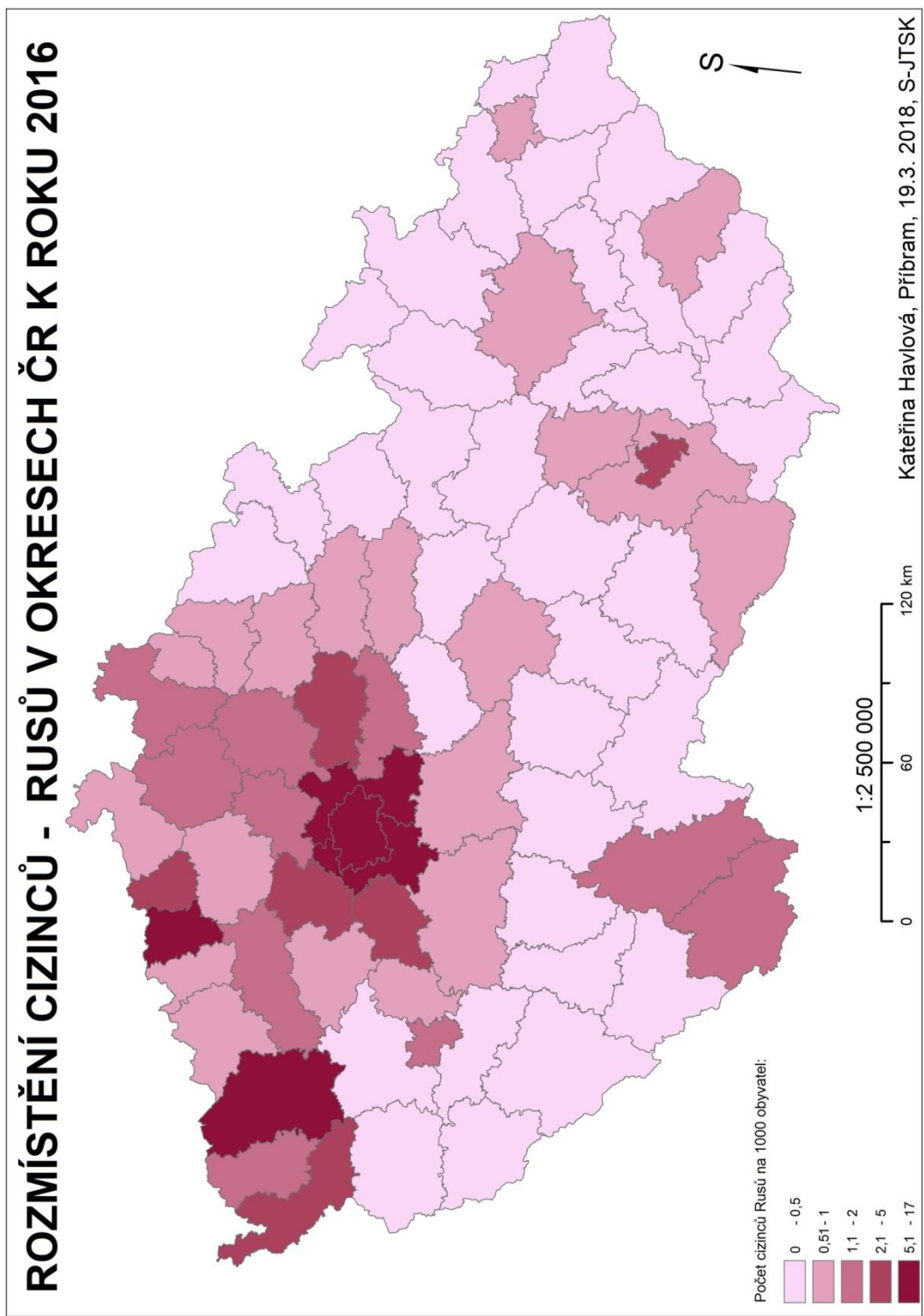
9. Analýza prostorového rozmístění cizinců z Ruska

Rozmístění cizinců – tedy osob bez českého státního občanství, kteří v České republice žijí buďto na krátkodobý/dlouhodobý pobyt či trvalý pobyt znázorňuje obr. 17. Počet ruských cizinců v ČR se k roku 2011 vyšplhal k počtu 32 377. Můžeme pozorovat, že návaznost na ruskou národnostní menšinu a okresy vyšších koncentrací jsou takřka totožné. Opět dominantní postavení v České republice zaujímá hlavní město Praha a nejbližší zázemí města, čili Praha – západ, Praha - východ. A již pro ruskou menšinu typický okres Karlovy Vary, především samotné město Kalovy Vary. Dalším silným regionem je Brno a jeho nejbližší okolí, České Budějovice a Český Krumlov a již dnes do popředí dostávající se Teplice. Vyšší koncentrace opět musíme hledat ve větších městech s vyšším počtem obyvatel stejně jako u rozmístění ruské národnostní menšiny. Velkou roli u ruské populace, jakožto cizinců, hrají studenti vysokých škol. Rusů na vysokých školách v ČR najdeme zhruba kolem 6000. Zde se potvrzuje druhá nastavená hypotéza. Dle Drbohlava, který se ve svém výzkumu zmiňuje o tom, že ruští imigranti shledávají jako problémový aspekt jejich života v České republice „postrádání příbuzných“. Můžeme zde vidět jisté podobné či stejné koncentrace jako u rozmístění národnostní menšiny v České republice za tentýž rok.

Současný stav rozmístění cizinců – Rusů k roku 2016 demonstruje obrázek číslo 18. Můžeme říci, že koncentrace zůstávají stejné, ale mění se pouze počty, které každý rok mírně narůstají. K roku 2016 se na území České republiky nacházelo 35 759 Rusů. Za 5 let nastal vzrůst o 3 382 Rusů. V Praze jich pobývalo 22 257. Praha, jako pro všechny cizince, tak i pro Rusy se stala nevyhledávanějším městem v České republice. Koncentrace cizinců odpovídá prostorovému rozmístění národnostní ruské menšiny v České republice. Lze konstatovat, že v nějakých případech nově příchozích cizinců, se může jednat o migraci za již asimilovanými Rusy v České republice, kteří mají již státní občanství a pobývají zde už delší dobu.

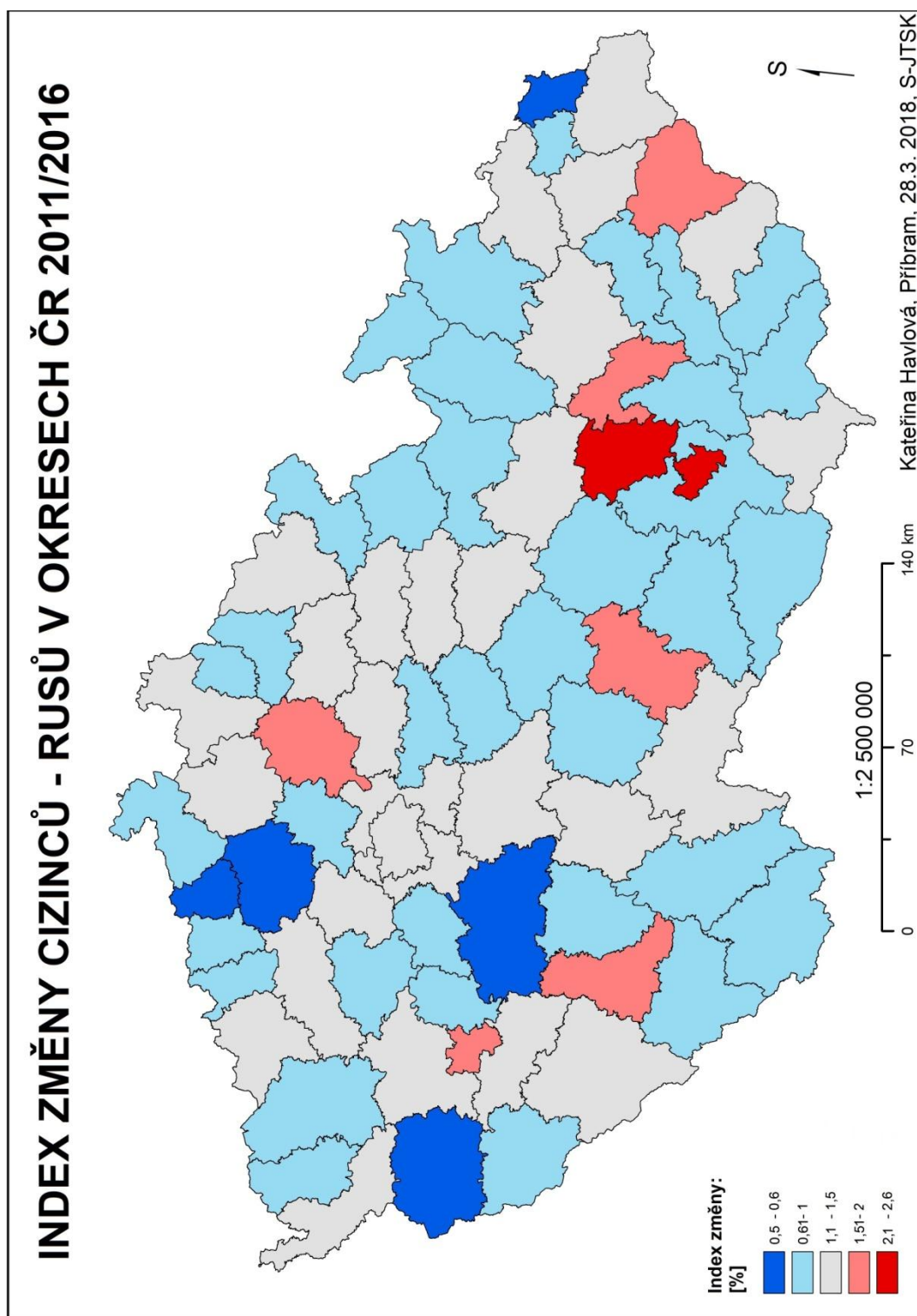

Obr. 17 Mapa rozmístění cizinců Rusů v okresech ČR k roku 2011

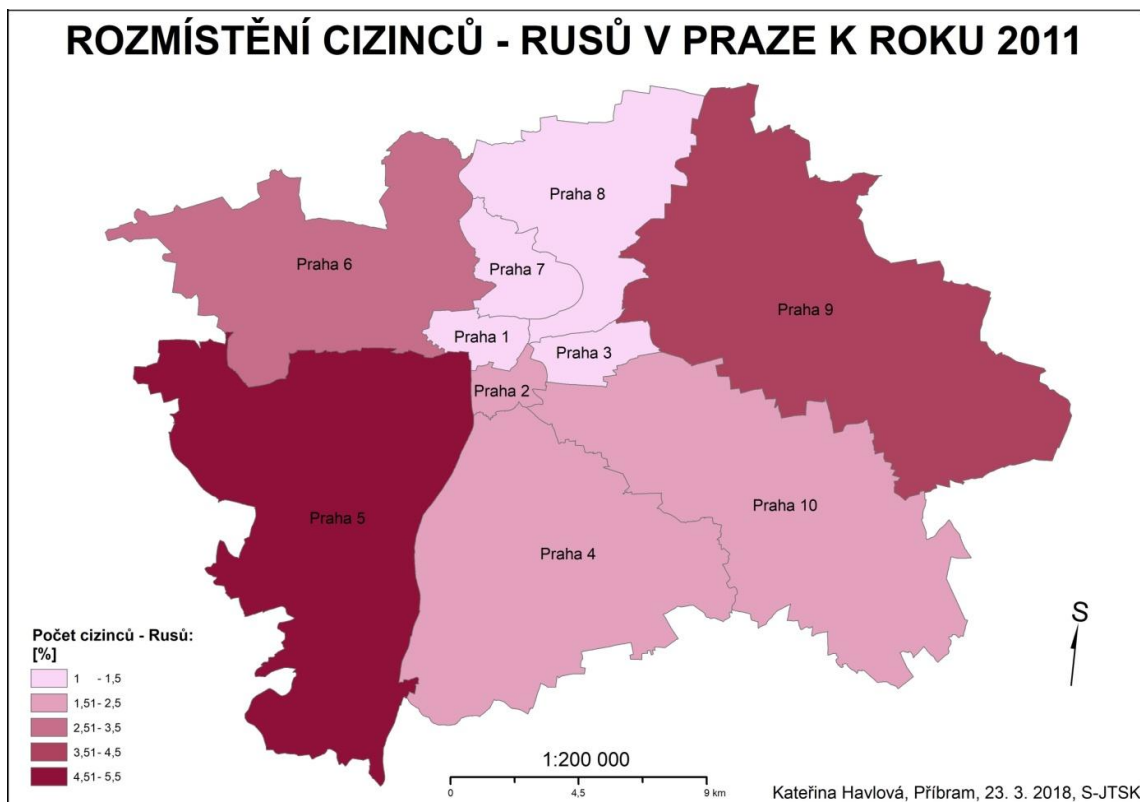

Obr. 18 Mapa rozmístění cizinců – Rusů v okresech České republiky k roku 2016

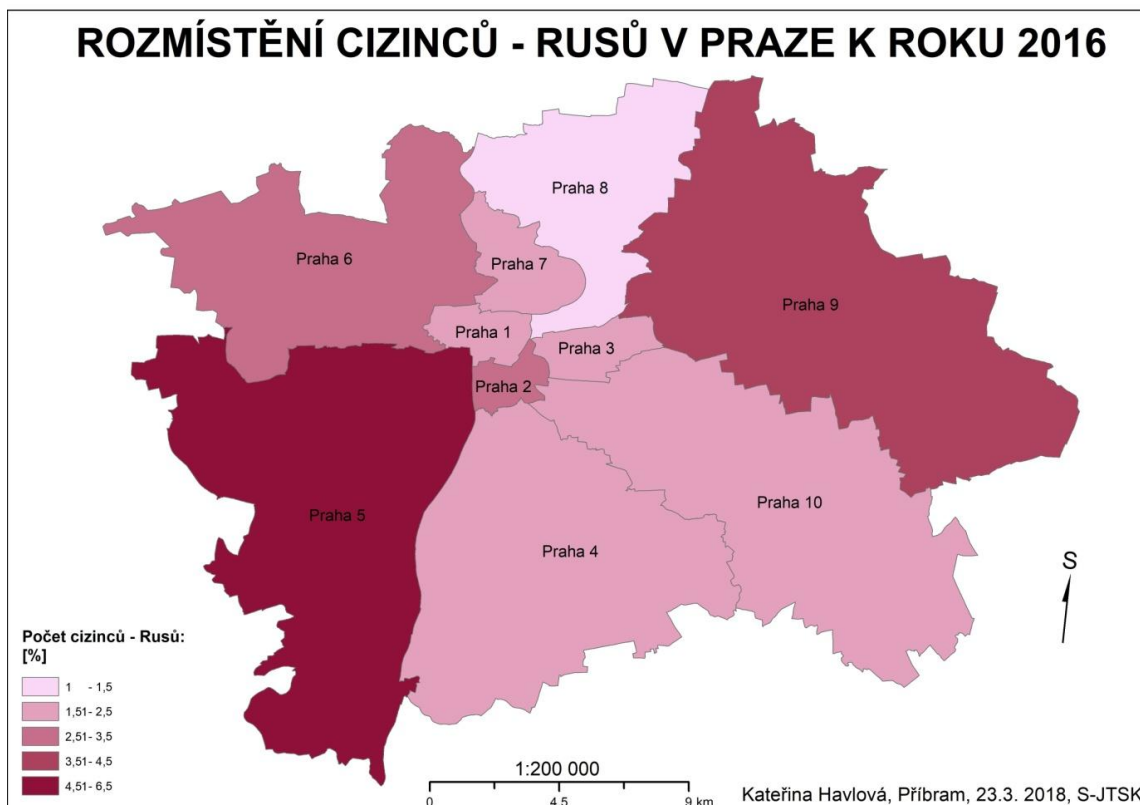
Index změny poukazuje na úbytky nebo přírůstky cizinců v daném okrese. Největší přírůstky cizinců z Ruska čítají okresy Brno – město, zde například kvůli možnostem studia na vysokých školách nebo vyššímu počtu pracovních příležitostí a Blansko, kde od roku 2010 je firma ČKD Blansko Holding ve vlastnických rukou ruské společnosti a to samé i firma ČKD Blansko Small hydro s.r.o. K otevření nových trhů obou společnostmi pravděpodobně pomohlo i její ruské vlastnictví. Tento fakt může vysvětlovat příliv cizinců z Ruska právě v tomto okrese. U okresu Mladá Boleslav se můžeme domnívat, že přírůstky cizinců zapříčiňuje pracovní migrace, konkrétně do automobilového závodu Škoda Mladá Boleslav. Přírůstky v okrese Plzeň – město opět může poukazovat na přítomnost vysoké školy a vyšší koncentrace průmyslových podniků například Pilsen Tolls, který vlastní ruská VEB kapital. Dalším výrazným okresem s vyšším příbytkem cizinců z Ruska je Jihlava, která je sídlem průmyslového závodu Bosch. Opakem může být okres Příbram, kde odliv ruských cizinců může způsobovat blízkost hlavního města Prahy, která stále čítá největší koncentraci cizinců v České republice. Po osobní konzultaci s tamními ruskými obyvateli, mi bylo řečeno, že pro mnoho Rusů se již tento region nejeví jako zajímavý a odcházejí pryč. Dalším důvodem může být vyšší životní úroveň, možnost studia na vysokých školách, zisk perspektivnějších pracovních míst. Přílivy cizinců v již zmiňovaných okresech vnímám spíše jako migraci za prací do nejrůznějších průmyslových odvětví.

Obr. 19 Index změny cizinců Rusů v okresech České republiky k roku 2011/2016

Obr. 20 Mapa rozmístění cizinců – Rusů v Praze k roku 2011

Obr. 21 Mapa rozmístění cizinců – Rusů v Praze k roku 2016

Celkový počet ruské komunity v Praze přesáhl 22 tisíc. Co se týče rozmístění Rusů v pražských obvodech, největší zastoupení mají na Praze 5, kde jich pobývá 5 952. Blíže jsou to Řeporyje, Stodůlky, Zličín. S další vysokou koncentrací se setkáváme na Praze 6, pobývá jich zde 2 996. Konkrétně Bubeneč, kde se nachází ruské velvyslanectví a v jeho okolí se nachází mnoho luxusních vil ruských velvyslanců a jejich rodin. Dále bych jmenovala Dejvice. Silná zastoupení menšiny nalezneme také ještě na Praze 9 (2 653) a 10 (2 594).

10. Závěr

Hlavní náplní bakalářské práce bylo vytvořit a analyzovat vývoj prostorového rozmístění ruské národnostní menšiny pro rok 1921, 1930, 1950, 1961, 1970, 1980, 1991, 2001, 2011. Mapové výstupy s rozmístěním cizinců přicházejících z Ruska pro rok 2011 a 2016 byly prezentovány s cílem porovnat prostorovou koncentraci daných skupin během posledních sedmi let. Součástí práce je i přehled získaných poznatků ze zmapování jednotlivých obvodů Prahy. Výstupy bakalářské práce jsou založeny na podrobné analýze dat Českého statistického úřadu, který eviduje statistické údaje pro danou problematiku. Složitost celé studie spočívala ve shromažďování informací, které jsou archivovány v tištěných svazcích za jednotlivá sčítací období a nejsou dostupné v digitální podobě. Vypracování bakalářské práce proto vyžadovalo řadu osobních návštěv pražské knihovny Českého statistického úřadu, zpracování dat do digitální podoby a jejich hloubkovou analýzu. Stěžejním problémem celé práce se jeví různé rozdělení okresů České republiky během sčítacích let od roku 1921 – 2011, které neumožňuje provést akurátní porovnání.

Cílem bakalářské práce bylo provést analýzu pravdivosti dvou vybraných hypotéz s ohledem na časové řady. Představu o migraci a koncentraci Rusů na českém území za posledních několik desítek let lze získat ze zpracovaných map, které byly vytvořeny na základě zjištěných statistických údajů. Použitá metoda kartodiagramu přehledně demonstruje prostorové rozmístění ruské menšiny a cizinců a lze ji tak hodnotit jako adekvátní pro tvorbu mapových výstupů.

První hypotéza

Dle Šiškové (2010): „Ruská menšina má vysoký vzdělanostní standart a i příznivé finanční a majetkové poměry...“, předpokládám tedy, že větší koncentrace ruské menšiny nalezneme ve městech s vyšším počtem obyvatel a vysokou školou nebo univerzitou.

Tato hypotéza byla v rámci analýzy mapových výstupů od roku 1991 – 2001 (obrázek č. 14, 15, 16) potvrzena. Lze tedy tvrdit, že větší koncentrace ruské

menšiny, jakožto vysoce vzdělanostní menšiny obývající Českou republiku, nalezneme ve větších městech s vysokou školou nebo univerzitou. Hypotéza Šiškové (2010), se může opřít o prezentované výstupy, které demonstrují, že ruská menšina se koncentruje ve městech s vyšším počtem obyvatelstva a širokou občanskou vybaveností.

Druhá hypotéza

Dle Drbohlava (2001) ruská menšina shledává jako problémový aspekt jejich života v ČR „postrádání příbuzných“, mohu tedy předpokládat jistou korelaci mezi tradiční ruskou menšinou a nově příchozími cizinci a vazbu na prostorové rozmístění.

Tuto druhou hypotézu lze potvrdit díky obrázkům číslo 16 a 17, na kterých lze vidět jistou shodu koncentrací mezi tradiční ruskou menšinou a cizinci z Ruska. Prostorová rozmístění daných skupin jsou až na malé odchylky totožná. Možno usoudit, že nově příchozí přicházejí do měst již za svými příbuznými, kteří v České republice žijí dlouho a již mají české státní občanství. Pravdivost hypotézy Drbohlava (2001, dokládá korelace mezi tradiční ruskou menšinou a nově příchozími cizinci z hlediska prostorového rozmístění, kterou graficky znázorňují zpracované mapy.

Pravdivost obou hypotéz je podložena hloubkovou analýzou shromážděných dat. V budoucnu lze prezentovanou práci rozšířit o podrobnou studii prostorového rozmístění Rusů v obvodech Prahy a blízkém okolí, kde počet Rusů každým rokem vzrůstá.

Použité zdroje

Literatura:

BITTNEROVÁ, D., MORAVCOVÁ, M. (2005): Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky. 1. vydání, Sofis, Praha, 459 s.

ČSÚ, (2016): Cizinci v České republice, Praha, 204 s.

ČSÚ, (2011): Cizinci v České republice, Praha

ČSÚ, (1921): Sčítání lidu v republice Československé, svazek 9, Státní úřad statistický, Praha

ČSÚ, (1930): Sčítání lidu v republice Československé, svazek 98, Státní úřad statistický, Praha

ČSÚ, (1950): Sčítání lidu a soupis domů a bytů v republice Československé, díl 1., Státní úřad statistický, Praha

ČSÚ, (1961): Sčítání lidu, domů a bytů v Československé socialistické republice, díl 1., Ústřední komise lidové kontroly a statistiky, Praha

ČSÚ, (1973): Národnostní složení obyvatelstva ČSR podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. 12. 1970, Český statistický úřad, Praha

ČSÚ, (1982): Národnostní složení obyvatelstva ČSR podle výsledků sčítání 1980, Český statistický úřad, Praha

ČSÚ, (1993): Národnostní složení obyvatelstva ČR (výsledky sčítání lidu, domů a bytů 1991), Český statistický úřad, Praha

ČSÚ, (2001): Národnostní složení obyvatelstva, Český statistický úřad, Praha

ČSÚ, (2011): Sčítání lidu, domů a bytů v České republice, Český statistický úřad, Praha

DRBOHLAV, D. (2011): Migrace a (i)migranti v Česku, Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme? 1. vydání, Sociologické nakladatelství (SLON), Praha, 210 s.

KOPŘIVOVÁ, A. (2003): Ruští emigranti ve Všenorech, Mokropsech a Černošicích (20. a 30. léta XX. století). Národní knihovna ČR - Slovanská knihovna, 1. vydání, Praha, 50 s.

KOPŘIVOVÁ, A. (2001): Střediska ruského emigrantského života v Praze (1921-1952). 1. vydání, Národní knihovna, Praha, 113 s.

MARÁDOVÁ, E. (2006): Multikulturní porozumění. 1. vydání, Vzdělávací institut ochrany dětí, Praha, 44 s.

PEŠKOVÁ, M. (2006): Jsem imigrant: Ja - immigrant : imigranti z bývalých zemí SSSR v České republice. 1. vydání, Vlasta Králová, Ústí nad Labem, 209 s.

PETRÁŠ, R., PETRŮV, H., SCHEU, CH. (2009): Menšiny a právo v České republice. 1. vydání, Auditorium, Praha, 512 s.

PUTNA, M. (1993): Rusko mimo Rusko: dějiny a kultura ruské emigrace 1917-1991. I. díl., 1. vydání, Petrov, Brno, 208 s.

SLÁDEK, K. (2010): Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů. 1. vydání, Pavel Mervart, Praha, 144 s.

ŠIŠKOVÁ, T. (2001): Menšiny a migranti v České republice. 1. vydání, Portál, Praha, 188 s.

VAVROUŠKA, P. (2009): Ruské duše. 1. vydání. Radioservis ve spolupráci s Českým rozhlasem, Praha, 260 s.

Odborné články:

ČERMÁK, Z., JANSKÁ, E. (2011): Rozmístění a migrace cizinců jako součást sociálně- geografické diferenciacie Česka. Geografie, 116, č. 4, s. 423–439.

DRBOHLAV, D. (2011): Imigrace a integrace cizinců v Česku: Několik zastavení na cestě země v její migrační proměně z Davida na téměř Goliáše, Geografie, 116, č. 4

UHEREK, Z. (2003): Cizinecké komunity a městský prostor v České republice. Sociologický časopis, 39, č. 2, s. 193–216.

Diplomové práce a výzkumné zprávy:

BERROVÁ, P. (2007): Celozemské soupisy a sčítání lidu do roku 1950 v kontextu zjišťování národnosti obyvatelstva. Rigorózní práce. Katedra právních dějin Pf UK, Praha, 97 s.

DRBOHLAV, D., LUPTÁK, M., JANSKÁ, E., BOHUSLAVOVÁ, J. (1999): Ruská komunita v České republice (Výsledky dotazníkového šetření). Výzkumná práce, Praha, 12 s.

IGNATYJEVA, E. (2017): Ruští imigranti v Praze: koncentrace, integrace, soužití. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 110 s.

KLSÁK, A. (2014) Etnická rezidenční diferenciace Karlových Varů: cizinci a lázeňské centrum. Bakalářská práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 70 s.

LOŠŤÁKOVÁ, P. (2015): Etnická proměna Karlových Varů. Diplomová práce. Katedra antropologie, fakulta filozofická Západočeské univerzity, Plzeň, 83 s.

PŘIDALOVÁ, I. (2013): Rezidenční mobilita obyvatel Prahy se zaměřením na etnické menšiny. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK., Praha, 139 s.

VAŠEČKA, I. (2014): Obyvatelstvo ČR podle národnosti a státního občanství v letech 1921 – 2011. Výzkumná zpráva. DRAFT, 3 s.

Internetové zdroje:

AIRPORT KARLOVY VARY (2018)

<http://www.airport-k-vary.cz/cs/> (20. 3. 2018)

BOČEK, J. (2017): Rusové v Česku: kdo jsou, kde žijí, co studují?
https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/cesko-rusove-analyza-data-rozhlas_1712040600_jab (12. 3. 2018)

KOPECKÁ, L. (2010): Ruští studenti na českých vysokých školách.
http://aa.ecn.cz/img_upload/23b87ad54f5cd99cdea7aaa84fc89434/rustistudenti.pdf (18. 1. 2018)

VLÁDA ČR (2001): Ruská národnostní menšina
<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/nm-rusove-6645/> (2. 2. 2018)

Seznam obrázků

<i>Obr. 1</i>	<i>Sčítací arch z roku 1930, zdroj: SL 1930</i>	<i>- 15 -</i>
<i>Obr. 2</i>	<i>Podíl jednatelů firem za období 1990 – 2016, zdroj: Boček 2017</i>	<i>- 24 -</i>
<i>Obr. 3</i>	<i>Rusové na českých vysokých školách v období 2004-2016, zdroj: Boček 2017-</i>	<i>27 -</i>
<i>Obr. 4</i>	<i>Vývoj počtu Rusů v České republice za období 1997-2016, zdroj: ČSÚ 2017, zpracování vlastní</i>	<i>- 28 -</i>
<i>Obr. 5</i>	<i>Koncentrace Rusů v České republice, zdroj: Boček, 2017, data: SLDB</i>	<i>- 28 -</i>
<i>Obr. 6</i>	<i>Rozmístění ruské menšiny v Praze, zdroj: Boček 2017, SLDB 2011</i>	<i>- 30 -</i>
<i>Obr. 7</i>	<i>Základní sídelní jednotky města Karlovy Vary a vymezení lázeňského centra, zdroj: Klsák 2014, data: Arcdata-Praha 2013, ČÚZK 2014</i>	<i>- 33 -</i>
<i>Obr. 8</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny za župy ČSR k roku 1921</i>	<i>- 36 -</i>
<i>Obr. 9</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1930</i>	<i>- 37 -</i>
<i>Obr. 10</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1950</i>	<i>- 39 -</i>
<i>Obr. 11</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSSR k roku 1961</i>	<i>- 40 -</i>
<i>Obr. 12</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSSR k roku 1970</i>	<i>- 42 -</i>
<i>Obr. 13</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSSR k roku 1980</i>	<i>- 43 -</i>
<i>Obr. 14</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 1991</i>	<i>- 45 -</i>
<i>Obr. 15</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 2001</i>	<i>- 46 -</i>
<i>Obr. 16</i>	<i>Mapa rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 2011</i>	<i>- 48 -</i>
<i>Obr. 17</i>	<i>Mapa rozmístění cizinců Rusů v okresech ČR k roku 2011</i>	<i>- 50 -</i>
<i>Obr. 18</i>	<i>Mapa rozmístění cizinců – Rusů v okresech České republiky k roku 2016</i>	<i>- 51 -</i>
<i>Obr. 19</i>	<i>Index změny cizinců Rusů v okresech České republiky k roku 2011/2016</i>	<i>- 53 -</i>
<i>Obr. 20</i>	<i>Mapa rozmístění cizinců – Rusů v Praze k roku 2011</i>	<i>- 54 -</i>
<i>Obr. 21</i>	<i>Mapa rozmístění cizinců – Rusů v Praze k roku 2016</i>	<i>- 54 -</i>

Seznam tabulek

<i>Tab. 1 Počty ruské národnostní menšiny a obyvatel ČR od roku 1921-2011</i>	- 13 -
<i>Tab. 2 Pět politických okresů s nejvyšší koncentrací Rusů k roku 1930</i>	- 14 -
<i>Tab. 3 Pět politických okresů s nejvyšší koncentrací Rusů k roku 1950</i>	- 16 -
<i>Tab. 4 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů k roku 1961</i>	- 16 -
<i>Tab. 5 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů k roku 1970</i>	- 17 -
<i>Tab. 6 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů 1980</i>	- 18 -
<i>Tab. 7 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů 1991</i>	- 18 -
<i>Tab. 8 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů 2001</i>	- 19 -
<i>Tab. 9 Pět okresů s nejvyšší koncentrací Rusů 2011</i>	- 19 -
<i>Tab. 10 Ruská národnostní menšina v jednotlivých velikostních skupinách obcí k roku 2011</i>	- 29 -
<i>Tab. 11 Přehled cizinců v obvodech Prahy rok 2011,2016</i>	- 31 -
<i>Tab. 12 Rozmístění Ruské národnostní menšiny v župách ČSR k roku 1921</i>	- 63 -
<i>Tab. 13 Rozmístění ruské menšiny v politických okresech ČSR k roku 1930</i>	- 63 -
<i>Tab. 14 Rozmístění ruské menšiny v okresech ČSSR k roku 1950</i>	- 68 -
<i>Tab. 15 Rozmístění Ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1961</i>	- 74 -
<i>Tab. 16 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1970</i>	- 77 -
<i>Tab. 17 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1980</i>	- 79 -
<i>Tab. 18 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1991</i>	- 82 -
<i>Tab. 19 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 2001</i>	- 85 -
<i>Tab. 20 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 2011</i>	- 87 -

Přílohy

Tab. 12 Rozmístění Ruské národnosti menšiny v župách ČSR k roku 1921

Župa	Počet Rusů	Počet obyvatel
hlavní město Praha	580	676657
Praha	254	1065115
Pardubice	168	478315
Hradec Králové	131	506756
Mladá Boleslav	226	735817
Česká Lípa	110	566111
Louny	215	785725
Karlovy Vary	58	536309
Plzeň	145	756891
České Budějovice	125	562886
Jihlava	115	432544
Brno	272	755620
Olomouc	312	804679
Uherské Hradiště	105	378822
Moravská Ostrava	319	653304
Těšín	191	310183

zdroj: SL 1920, zpracování vlastní

Tab. 13 Rozmístění ruské menšiny v politických okresech ČSR k roku 1930

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
hlavní město Praha	1590	830590
Aš	2	42054
Benešov	57	65719
Blatná	41	41889
Boleslav Mladá	128	86050
Brandýs nad Labem	48	50218
Brod Český	29	51967
Brod Německý	29	52818

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Broumov	37	49531
Budějovice České	157	121927
Bydžov Nový	49	53387
Čáslav	94	61025
Děčín	14	122008
Domažlice	48	45891
Dubá	4	26147
Duchcov	45	88957
Dvůr Králové nad Labem	100	72565
Falknov nad Ohří	27	60640
Frýdlant	5	38675
Hora Kutná	70	58408
Hořovice	101	77359
Hradec Jindřichův	31	46278
Hradec Králové	115	87348
Hradiště Mnichovo	82	39755
Humpolec	3	24797
Cheb	33	72822
Chomutov	16	88685
Chotěboř	549	42078
Chrudim	300	92048
Jablonec nad Nisou	21	99776
Jablonné Německé	12	28259
Jáchymov	3	17852
Jičín	37	64610
Jilemnice	22	41535
Jílové	21	22439
Kadaň	3	42484
Kamenice nad Lipou	15	31836
Kaplice	13	48798
Kladno	96	83947

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Klatovy	45	75264
Kolín	72	73909
Kralovice	28	34856
Kralupy nad Vltavou	18	34936
Kraslice	1	38330
Krumlov Český	8	61107
Lanškroun	39	65076
Lázně Mariánské	0	32832
Ledeč nad Sázavou	18	44508
Liberec	106	131015
Lípa Česká	11	75348
Litoměřice	123	96572
Litomyšl	352	46509
Loket	1	39968
Louny	24	45509
Mělník	23	46168
Město Nové nad Metují	46	44373
Milevsko	11	35321
Most	59	106396
Mýto Vysoké	58	68492
Náchod	76	54909
Nejdek	0	37131
Paka Nová	50	55400
Pardubice	150	111878
Pelhřimov	17	47663
Písek	94	74919
Planá	2	33962
Plzeň	197	183101
Podbořany	21	44560
Poděbrady	86	84667
Polička	259	32930

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Praha venkov	183	132747
Prachatice	20	69215
Přeštice	21	43943
Příbram	52	57381
Přísečnice	4	28088
Rakovník	24	53907
Říčany	61	41991
Rokycany	53	59252
Roudnice nad Labem	43	54654
Rumburk	4	27555
Rychnov nad Kněžnou	35	52144
Sedlčany	102	48606
Semily	36	60427
Slaný	38	85752
Strakonice	15	70452
Stříbro	25	78286
Sušice	27	48704
Šluknov	5	51725
Tábor	44	75237
Tachov	2	40837
Teplá	0	24610
Teplice - Šanov	21	106752
Třeboň	49	54787
Trutnov	52	79587
Turnov	55	46586
Týn Horšovský	7	48038
Týn nad Vltavou	8	16006
Ústí nad Labem	42	129231
Varndorf	5	37161
Vary Karlovy	22	88046
Vrchlabí	33	41926

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Žamberk	22	52460
Žatec	3	50387
Žlutice	1	27354
Beroun Moravský	5	27234
Bílovec	3	46815
Boskovice	17	89656
Brno zemské hlavní město	938	257256
Brno venkov	28	101226
Brod Uherský	13	78974
Bruntál	4	48293
Budějovice Moravské	25	39969
Dačice	22	46143
Frýdek	22	111220
Fryštát	52	135089
Frývaldov	5	69825
Hlučín	4	47401
Hodonín	213	107450
Holešov	11	79207
Hradiště Uherské	64	136710
Hranice	243	60997
Hustopeče	4	75746
Jičín Nový	22	84747
Jihlava	108	68460
Krnov	7	59775
Kroměříž	44	66356
Krumlov Moravský	7	44643
Kyjov	16	54184
Litovel	8	47528
Město nové na Moravě	963	54487
Meziříčí Valašské	31	48597
Meziříčí Velké	13	39739

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Mikulov	6	52163
Místek	32	57418
Olomouc městský okres	304	65491
Olomouc venkovský okres	31	58244
Opava	114	112483
Ostrava Moravská	49	128284
Přerov	140	83719
Prostějov	97	84995
Rýmařov	2	27227
Šternberk	10	58471
Šumperk	5	80062
Těšín Český	30	81166
Tišnov	11	37622
Třebíč	23	59709
Třebová Moravská	77	75627
Vsetín	7	42312
Vyškov	29	99947
Zábřeh	18	68222
Znojmo	135	100799

zdroj: SL 1930, zpracování vlastní

Tab. 14 Rozmístění ruské menšiny v okresech ČSSR k roku 1950

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Benešov	69	38912
Beroun	58	43919
Brandýs nad Labem	86	50366
Český Brod	77	42357
Dobříš	29	20451
Hořovice	46	38402
Kladno	129	73641
Kolín	96	66661

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Kralupy nad Vltavou	60	34512
Kutná Hora	57	46169
Mělník	103	42145
Mladá Boleslav	166	58592
Nové Strašecí	27	22927
Nymburk	124	51204
Poděbrady	60	42832
Praha - jih	137	48638
Praha - sever	150	60226
Praha - východ	74	38250
Praha - západ	127	57777
Příbram	36	30677
Rakovník	78	39252
Říčany	79	38793
Sedlčany	27	22129
Slaný	76	43947
Vlašim	25	25100
Votice	29	22241
České Budějovice	109	86067
Český Krumlov	76	27521
Jindřichův Hradec	57	36218
Kaplice	51	20006
Milevsko	19	26038
Písek	56	44794
Prachatice	29	25409
Soběslav	24	24651
Strakonice	31	35306
Tábor	87	47896
Trhové Sviny	18	19486
Třeboň	18	32786
Týn nad Vltavou	16	23972

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Vimperk	21	21959
Vodňany	15	25447
Plzeň	266	171230
Blatná	25	32851
Blovice	14	27041
Domažlice	22	32317
Horažďovice	7	20983
Horšovský Týn	38	17520
Klatovy	52	45038
Plasy	29	26119
Přeštice	38	29554
Rokycany	52	45771
Stod	37	33055
Stříbro	51	23015
Sušice	35	30164
Tachov	252	17504
Karlovy Vary	364	68648
Aš	115	18201
Cheb	146	35884
Jáchymov	227	30164
Kadaň	155	22730
Kraslice	45	13624
Mariánské Lázně	170	27551
Podbořany	98	25209
Sokolov	196	47341
Toužim	43	16497
Ústí nad Labem	544	89337
Bílina	179	26257
Děčín	310	66744
Duchcov	146	30230
Chomutov	370	61284

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Litoměřice	210	43963
Litvínov	267	38627
Louny	54	38100
Lovosice	45	28316
Most	274	49929
Roudnice nad Labem	110	41438
Teplice	346	80580
Žatec	170	29836
Liberec	637	103045
Česká Lípa	233	38016
Doksy	52	20333
Frýdlant	202	23633
Jablonec nad Nisou	186	65454
Jilemnice	39	30016
Mnichovo Hradiště	39	31777
Nový Bor	144	33696
Rumburk	315	57402
Semily	33	41782
Turnov	49	35164
Hradec Králové	201	85977
Broumov	141	29763
Dobruška	65	34047
Dvůr Králové nad Labem	89	31647
Hořice	24	22596
Jaroměř	117	30211
Jičín	46	41008
Náchod	91	50494
Nová Paka	22	23130
Nový Bidžov	34	40288
Rychnov nad Kněžnou	51	46931
Trutnov	205	59506

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Vrchlabí	118	32940
Žamberk	55	34005
Pardubice	111	70041
Čáslav	64	39582
Hlincko	17	35220
Holice	17	24415
Choteboř	23	30480
Chrudim	50	51856
Lanškroun	29	20048
Litomyšl	14	28874
Polička	15	28211
Přelouč	39	25946
Ústí nad Orlicí	35	33381
Vysoké Mýto	30	40871
Jihlava	65	51696
Dačice	29	30303
Havlíčkův Brod	44	42311
Humpolec	10	21417
Kamenice nad Lipou	15	24181
Ledeč nad Sázavou	19	35683
Moravské Budějovice	12	31011
Pacov	6	19864
Pelhřimov	19	24708
Třebíč	22	50540
Třešť	16	26306
Velké Meziříčí	13	25872
Žďár	29	38605
Brno město	591	284945
Blansko	17	40061
Boskovice	17	44489
Brno okolí	41	59594

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Břeclav	48	44638
Bučovice	5	20579
Bystřice nad Pernštějnem	10	23946
Hustopeče	13	32313
Mikulov	118	35165
Moravská Třebová	47	32995
Moravský Krumlov	31	30262
Rosice	29	41113
Slavkov	11	32933
Svitavy	35	29620
Tišnov	13	27702
Velká Bíteš	11	24072
Vyškov	39	44934
Znojmo	95	63406
Židlochovice	11	34728
Olomouc	197	124967
Bruntál	430	27461
Hranice	81	49127
Jeseník	94	37571
Kojetín	19	27311
Litovel	21	36981
Prostějov	80	83003
Přerov	34	52519
Rýmařov	63	17652
Šternberk	58	38602
Šumperk	143	55735
Zábřeh	50	50147
Gottwaldov	83	114278
Hodonín	27	44829
Holešov	20	41268
Kroměříž	47	60992

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Kyjov	7	48367
Uherské Hradiště	59	66494
Uherský Brod	14	52816
Valašské Klobouky	10	32995
Valašské Meziříčí	26	50193
Veselí nad Moravou	28	51404
Vsetín	16	48909
Ostrava	304	245259
Bílovec	25	39004
Český Těšín	31	83010
Frenštát pod Radhoštěm	21	34673
Hlučín	9	41921
Karviná	60	111611
Krnov	61	38890
Místek	24	70267
Nový Jičín	53	63021
Opava	87	63052
Vítkov	39	25173

Zdroj: SLSDB 1950, zpracování vlastní

Tab. 15 Rozmístění Ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1961

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
hlavní město Praha	3726	1005379
Benešov	117	94211
Beroun	101	87157
Kladno	251	149234
Kolín	155	100418
Kutná Hora	108	86294
Mělník	162	85940
Mladá Boleslav	229	107575
Nymburk	151	102035

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Praha - východ	330	159542
Praha - západ	242	131780
Příbram	192	105550
Rakovník	115	59459
České Budějovice	145	143920
Český Krumlov	103	48726
Jindřichův Hradec	101	91494
Pelhřimov	51	75976
Písek	97	73754
Prachatice	47	48241
Strakonice	51	71192
Tábor	113	96334
Domažlice	65	59745
Cheb	449	76317
Karlovy Vary	774	122485
Klatovy	73	99303
Plzeň - město	267	137209
Plzeň - jih	63	79463
Plzeň - sever	125	81962
Rokycany	47	50550
Sokolov	331	79192
Tachov	382	42450
Česká Lípa	363	78823
Děčín	637	131965
Chomutov	597	93967
Jablonec nad Nisou	225	83841
Liberec	755	140974
Litoměřice	316	115415
Louny	388	88064
Most	660	112818
Teplice	668	139679

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Ústí nad Labem	457	100855
Havlíčkův Brod	84	97644
Hradec Králové	229	137541
Chrudim	77	108858
Jičín	91	87592
Náchod	322	114274
Pardubice	220	139115
Rychnov nad Kněžnou	110	77964
Semily	67	78072
Svitavy	134	105342
Trutnov	390	123494
Ústí nad Orlicí	144	129912
Blansko	33	100626
Brno - město	625	314235
Brno - venkov	86	162407
Břeclav	167	122408
Gottwaldov	88	165070
Hodonín	85	149226
Jihlava	81	99760
Kroměříž	64	106288
Prostějov	69	118752
Třebíč	45	108536
Uherské Hradiště	41	140254
Vyškov	38	89178
Znojmo	136	115254
Ždár nad Sázavou	51	108871
Bruntál	295	98067
Frýdek - Místek	94	189296
Karviná	199	212086
Nový Jičín	117	136264
Olomouc	252	199173

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Opava	118	166611
Ostrava - město	392	234222
Přerov	92	127683
Šumperk	242	147033
Vsetín	42	121144

zdroj: SLDB 1961, zpracování vlastní

Tab. 16 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1970

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
hlavní město Praha	3001	1079526
Benešov	88	91413
Beroun	93	85247
Kladno	226	153187
Kolín	137	97585
Kutná Hora	77	82638
Mělník	145	90604
Mladá Boleslav	170	106504
Nymburk	130	98251
Praha - východ	211	126152
Praha - západ	137	95386
Příbram	173	107808
Rakovník	88	56040
České Budějovice	137	150965
Český Krumlov	90	49940
Jindřichův Hradec	85	89521
Pelhřimov	32	74717
Písek	65	72833
Prachatice	45	47991
Strakonice	39	69419
Tábor	70	96673
Domažlice	58	58925

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Cheb	385	82198
Karlovy Vary	604	125623
Klatovy	57	94067
Plzeň - město	65	148021
Plzeň - jih	226	77313
Plzeň - sever	89	77702
Rokycany	46	48831
Sokolov	328	90289
Tachov	250	45589
Česká Lípa	279	78839
Děčín	511	132429
Chomutov	574	103735
Jablonec nad Nisou	204	82081
Liberec	599	144075
Litoměřice	275	115990
Louny	329	85853
Most	585	117189
Teplice	545	135644
Ústí nad Labem	379	105922
Havlíčkův Brod	65	95716
Hradec Králové	199	146714
Chrudim	66	106268
Jičín	109	82515
Náchod	265	112570
Pardubice	183	150071
Rychnov nad Kněžnou	94	77518
Semily	64	76631
Svitavy	119	102010
Trutnov	328	121020
Ústí nad Orlicí	126	130417
Blansko	43	103041

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Brno - město	493	334308
Brno - venkov	86	167076
Břeclav	119	119174
Gottwaldov	86	172870
Hodonín	68	154482
Jihlava	64	101492
Kroměříž	58	104507
Prostějov	69	114099
Třebíč	36	107366
Uherské Hradiště	32	142399
Vyškov	33	86076
Znojmo	110	111855
Ždár nad Sázavou	57	115961
Bruntál	186	100398
Frydek - Místek	104	206859
Karviná	324	272657
Nový Jičín	137	143237
Olomouc	198	209065
Opava	125	173504
Ostrava - město	397	278656
Přerov	100	133823
Šumperk	197	149879
Vsetín	45	130748

zdroj: SLDB 1970, zpracování vlastní

Tab. 17 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1980

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
hlavní město Praha	2745	1182186
Benešov	83	90633
Beroun	64	79077
Kladno	247	154690

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Kolín	101	96114
Kutná Hora	73	81970
Mělník	167	98255
Mladá Boleslav	141	114128
Nymburk	109	94483
Praha - východ	125	96018
Praha - západ	97	79592
Příbram	153	108546
Rakovník	81	56759
České Budějovice	142	164516
Český Krumlov	99	55395
Jindřichův Hradec	89	93657
Pelhřimov	37	76058
Písek	54	75110
Prachatice	45	50119
Strakonice	41	71998
Tábor	97	102376
Domažlice	49	60043
Cheb	329	87350
Karlovy Vary	557	129201
Klatovy	49	92327
Plzeň - město	235	170701
Plzeň - jih	47	73153
Plzeň - sever	89	74738
Rokycany	51	48132
Sokolov	321	95444
Tachov	236	48836
Česká Lípa	233	89792
Děčín	167	138093
Chomutov	581	118043
Jablonec nad Nisou	178	87803

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Liberec	510	157111
Litoměřice	245	119621
Louny	293	88472
Most	506	117297
Teplice	453	135838
Ústí nad Labem	334	115161
Havlíčkův Brod	66	98005
Hradec Králové	232	161076
Chrudim	66	107236
Jičín	64	81894
Náchod	220	114031
Pardubice	176	163680
Rychnov nad Kněžnou	104	80147
Semily	72	76503
Svitavy	103	104586
Trutnov	283	124237
Ústí nad Orlicí	144	137071
Blansko	51	109197
Brno - město	448	371463
Brno - venkov	80	163190
Břeclav	125	125033
Gottwaldov	95	191335
Hodonín	76	162267
Jihlava	79	107478
Kroměříž	54	109200
Prostějov	57	116199
Třebíč	38	111776
Uherské Hradiště	50	147371
Vyškov	31	87640
Znojmo	117	115247
Ždár nad Sázavou	58	123506

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Bruntál	172	108288
Frydek - Místek	123	120758
Karviná	319	284761
Nový Jičín	125	153529
Olomouc	205	222185
Opava	133	176133
Ostrava - město	445	322073
Přerov	112	139516
Šumperk	191	162051
Vsetín	57	143428

zdroj: SLDB 1980, zpracování vlastní

Tab. 18 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČSR k roku 1991

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Benešov	12	88362
Beroun	20	75859
Kladno	134	149407
Kolín	37	91319
Kutná Hora	35	78938
Mělník	55	94402
Mladá Boleslav	43	111694
Nymburk	30	89154
Praha-východ	64	93626
Praha-západ	63	76164
Příbram	72	108805
Rakovník	19	55152
České Budějovice	71	173386
Český Krumlov	17	57388
Jindřichův Hradec	18	93048
Pelhřimov	5	74614
Písek	17	72074

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Prachatice	9	50985
Strakonice	16	71978
Tábor	36	104030
Domažlice	31	58729
Cheb	75	86932
Karlovy Vary	192	122430
Klatovy	50	89767
Plzeň-město	94	173008
Plzeň-jih	15	68149
Plzeň-sever	15	72500
Rokycany	17	46118
Sokolov	67	92623
Tachov	21	50036
Česká Lípa	43	102259
Děčín	75	133448
Chomutov	122	124081
Jablonec nad Nisou	31	88118
Liberec	113	159196
Litoměřice	40	113883
Louny	49	86640
Most	83	120212
Teplice	66	127872
Ústí nad Labem	66	118325
Havlíčkův Brod	44	96113
Hradec Králové	52	162050
Chrudim	68	106040
Jičín	7	78650
Náchod	53	111939
Pardubice	143	163121
Rychnov nad Kněžnou	27	78756
Semily	11	75547

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Svitavy	32	102455
Trutnov	47	121414
Ústí nad Orlicí	38	137102
Blansko	20	107809
Brno-město	196	388296
Brno-venkov	35	155004
Břeclav	30	124522
Zlín	53	196829
Hodonín	40	161118
Jihlava	21	108449
Kroměříž	32	107988
Prostějov	21	112208
Třebíč	26	117105
Uherské Hradiště	27	145188
Vyškov	18	86575
Znojmo	17	113508
Žďár nad Sázavou	12	124787
Bruntál	33	108965
Frýdek-Místek	58	227522
Karviná	103	284558
Nový Jičín	49	158767
Olomouc	74	223436
Opava	31	180638
Ostrava-město	189	327371
Přerov	41	138379
Šumperk	47	164223
Vsetín	27	146898
Praha	1302	1214174

zdroj: SLDB 1991, zpracování vlastní

Tab. 19 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 2001

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
hlavní město Praha	5301	1169106
Benešov	53	93156
Beroun	98	75684
Kladno	331	150198
Kolín	53	95700
Kutná Hora	23	73628
Mělník	91	94677
Mladá Boleslav	70	114325
Nymburk	110	84132
Praha - východ	149	96061
Praha - západ	194	83089
Příbram	125	107739
Rakovník	33	54084
České Budějovice	250	178201
Český Krumlov	48	59569
Jindřichův Hradec	27	92887
Písek	42	70550
Prachatice	34	51369
Strakonice	20	69863
Tábor	51	102828
Domažlice	33	58844
Klatovy	28	88043
Plzeň - město	141	165259
Plzeň - jih	28	68100
Plzeň - sever	21	73215
Rokycany	24	45788
Tachov	45	51439
Cheb	157	88738
Karlovy Vary	370	121998
Sokolov	124	93607

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Děčín	130	133887
Chomutov	131	124979
Litoměřice	53	114259
Louny	71	86020
Most	95	117196
Teplice	380	126098
Ústí nad Labem	300	117780
Česká Lípa	199	105669
Jablonec nad Nisou	81	88154
Liberec	179	159006
Semily	64	75355
Hradec Králové	102	160558
Jičín	25	77761
Náchod	75	112714
Rychnov nad Kněžnou	50	78914
Trutnov	100	120777
Chrudim	36	105240
Pardubice	119	160987
Svitavy	34	102667
Ústí nad Orlicí	49	139387
Havlíčkův Brod	49	95040
Jihlava	20	108413
Pelhřimov	31	72984
Třebíč	47	117367
Ždár nad Sázavou	27	125407
Blansko	44	107702
Brno - město	365	376172
Brno - venkov	72	159169
Břeclav	32	124274
Hodonín	59	159886
Vyškov	27	86467

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Znojmo	71	114048
Jeseník	29	42413
Olomouc	171	224613
Prostějov	62	109890
Přerov	59	135886
Šumperk	53	126567
Kroměříž	39	108053
Uherské Hradiště	36	144517
Vsetín	49	147064
Zlín	97	195376
Bruntál	25	105139
Frydek -Místek	70	226818
Karviná	127	279436
Nový Jičín	57	159925
Opava	68	181405
Ostrava - město	236	316744

zdroj: SLDB 2001, zpracování vlastní

Tab. 20 Rozmístění ruské národnostní menšiny v okresech ČR k roku 2011

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
hlavní město Praha	9413	1268796
Benešov	50	95459
Beroun	141	86160
Kladno	389	158799
Kolín	75	96001
Kutná Hora	25	73404
Mělník	128	104659
Mladá Boleslav	87	123659
Nymburk	158	94884
Praha - východ	476	157146
Praha - západ	773	131231

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Příbram	92	1128116
Rakovník	40	54993
České Budějovice	222	186462
Český Krumlov	42	60516
Jindřichův Hradec	33	90604
Písek	26	69843
Prachatice	24	50010
Strakonice	22	69786
Tábor	43	101115
Domažlice	19	59926
Klatovy	27	85726
Plzeň - město	173	188045
Plzeň - jih	21	62389
Plzeň - sever	19	74940
Rokycany	18	47458
Tachov	20	51917
Cheb	201	90188
Karlovy Vary	826	115446
Sokolov	85	89961
Děčín	109	128834
Chomutov	109	122157
Litoměřice	51	117278
Louny	59	85191
Most	88	111775
Teplice	634	125498
Ústí nad Labem	251	118228
Česká Lípa	134	100756
Jablonec nad Nisou	60	88200
Liberec	168	169878
Semily	49	73605
Hradec Králové	110	162661

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Jičín	34	79702
Náchod	61	109550
Rychnov nad Kněžnou	38	77829
Trutnov	48	118174
Chrudim	27	103199
Pardubice	107	168423
Svitavy	24	103245
Ústí nad Orlicí	54	136760
Havlíčkův Brod	41	94217
Jihlava	34	110522
Pelhřimov	24	71914
Třebíč	38	111693
Ždár nad Sázavou	23	117219
Blansko	46	105708
Brno - město	551	385913
Brno - venkov	101	206300
Břeclav	26	112828
Hodonín	63	153225
Vyškov	37	88154
Znojmo	62	111380
Jeseník	11	38779
Olomouc	128	230408
Prostějov	46	107859
Přerov	52	130082
Šumperk	20	121299
Kroměříž	45	105569
Uherské Hradiště	32	141467
Vsetín	32	142420
Zlín	93	190488
Bruntál	10	92693
Frýdek -Místek	64	207756

Politické okresy	Počet Rusů	Počet obyvatel
Karviná	84	256394
Nový Jičín	41	148074
Opava	59	174899
Ostrava - město	226	326018

zdroj: SLDB 2011, zpracování vlastní